

ELŐFIZETÉS

HELYEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 l.

HÍRDTÉSEK:

4-hasábos petít sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 57.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Bészvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Péntek, október 8.

Átkeltek csapataink a Dunán és a Száván. (A Vaskaputól a Drináig benyomultunk Szerbiába.)

Budapest, október 7. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér:

A besszarábiai határon és Kremienicnél, Wolbiniában, több orosz támadást vertünk vissza. Egyébként a Keletgalíciai harcútvonalon és az Ikva mentén csend uralkodott.

Dubnotól északra és a Putilovka mentén az ellenség számos helyen nagy löszerkészlet igénybevételével nagy haderővel támadott. Mindenütt nagy veszteségükkel utasítottuk vissza. Néhol elkeseredett kézitusára került a sor, így Olykánál is, ahol az oroszokkal a linzi hadosztály szállt szembe a megszokott hidegvérrel. Mintegy nyolcszáz főnyi legénységet és több tisztet elfogtunk. Kolkitól északkeletre a Sarnyból Kovelbe vezető vasút mindkét oldalán az ellenség egyes helyeken a Styr nyugati partján nyomult előre. Osztrák-magyar és német csapatok ellentámadása itt sikeresen halad előre. Osztrák-magyar zászlóaljok elragadták az oroszoktól a Styr mellett fekvő Kulikovoz falut, amelyet az ellenség szívesen védelmezett. Itt kétszáz orosz elfogtunk. Német csapatok elűzték az ellenséget Czartoryisknál levő állásaiból. A Szara felső folyásánál levő osztrák-magyar csapatoknál nincs ujság.

Olasz hadszíntér:

A délnyugati harcútvonalon a harci tevékenység tegnap a szokásos tüzéségi harcra szorítkozott. Csak a doberdói fensík északi részei ellen kíséreltek meg egy olasz mobilmilie ezred osztagai Petáno mellett támadást. Ez a vállalkozás teljesen megsemmisült. Csapataink az ellenséget előrsi vonalon tul üzték vissza.

Délkeleti hadszíntér:

Osztrák-magyar és német csapatok tegnap a Drina torkolata és a Vaskapu közt számos ponton kényszerítették ki az átkelést a Duna-Száva vonalon és a szerb előcsapatokat visszavetették. Hőter altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Megvetették csapataink lábukat a Dunán, Drinán és Száván tul.

Berlin, november 7. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Balkán hadszíntér:

Német és osztrák-magyar csapatok több helyen átkeltek a Drinán, a Száván és a Dunán, s a Drina keleti és a Száva és a Duna déli partján megvetették lábukat. Legfőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Csapataink Belgrád utcáin harcolnak

Bécs. Ideérkező hírek szerint az osztrák-magyar és német csapatok tíz helyen átkeltek a Duna-Száva vonalon. Csapataink ma reggel Belgrád északi részébe behatoltak. A szerb helyőrség kétségbeesett ellentállást fejt ki. Heves utcai harcok vannak folyamatban.

Dünaburg előtt állnak a németek.

Visszavert francia támadások.
Berlin, október 7. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Champagneban a francia offenzíva tovább folyt. Erős és lassanként a legnagyobb hevességre fokozódó ágyutüz után tegnap virradatkor ismét megkezdődtek a támadások. Spuaintól nyugatra a franciák hat tömeg-támadása igen súlyos veszteségeik mellett összeomlott, miközben két tisztet és 180 főnyi legénységet elfogtunk. A Somme-Py-Auaini országtól nyugatra két ujonnan érkezett hadosztály részeinek egy helyen, St-Marie irányában sikerült legelől levő vonalunkon tul előre nyomulni. Nyomban megindított ellentámadásunk az ellenséget ismét kiverte. 12 tisztet 29 altisztet, és 550 főnyi legénységet elfogtunk és két géppuskát zsákmányoltunk. A nevezett országtól keletre az ellenség tömeg-támadása nem tudott említésre méltó sikert elérni. Egy, a Nawarin-majortól keletre fekvő kis árok rész ellen, amelyben az ellenség lábát megvetette, támadásunk folyamatban van. Csak Tahure mellett és attól északra tudott ellenség ide-oda hullámzó harc után körülbelül nyolcszáz méternyi tért nyerni. A támadást ellentámadásainkkal megállítottuk. Az ellenségnek arra irányuló kísérletei, hogy állásunkat Beau-Sejour majortól északra és északkeletre áttörje, meghiúsultak. Ahol az ellenség árkaikba behatolhatott, ott megsemmisítettük, vagy elfogtunk. Az állás egész terjedelmében birtokunkban van. 3 tisztet és 300 főnyi legénységet elfogtunk és három géppuskát zsákmányoltunk. A reggeli órákban a Ville-sur-Tourbétól délnyugatra levő Briquetterie-állásunk ellen intézett heves, de sikertelen támadásokat a nap folyamán csak gyengébb előretörések követték, melyeket visszavertünk, avagy ágyutüzünkkel csirákjukban elfojtottunk. Arrástól északra csak jelentéktelen kézi gránát harcok voltak. Az Aisne-völgy mellett Sapigneülnél a franciáknak egy előreugró árok részük ellen intézett erőtlén rajta ütése kudarcot vallott.

Keleti hadszíntér:

Hindenburg tábornagy hadserege.
Dünaburg előtt csapataink öt kilométeres szélességben benyo-

multak az ellenség állásaiba. A Dryswatytótól délre az ellenséget innét hátrább szoritottuk. Egy rohamra indult orosz lovasdandárt összelőttünk. A Boginsko-tó és Smorgon vidéke között az oroszok megismételték veszteségteljes áttörési kísérleteiket, a melyek kivétel nélkül részben közelharc után meghiusultak. 11 tisztet és 1300 főnyi legénységet elfogtunk. Ragaasemnél (a Rigai öböl mellett) parti ütegeink su-

lyosan megrongáltak egy orosz torpedónaszádót.

Lipót bajor herceg tábornagy hadcsoportja.

Ujabb esemény nem történt.

Linsingen tábornagy hadcsoportja:

A Czartoryk melletti harcokban az ellenséget a helységtől nyugatra elterülő erdőkből kivertünk. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Bulgáriávalszakított az entente

(Görögország nem áll ellenségeink mellé. — Venizelosz politikája is megbukott. — Törökország nem fél a szárazföldi támadástól.)

Táviratt tudósítás.

Szófia—Athén—Szaloniki, okt. 7.

Anglia és Olaszország is csatlakoztak.

Róma. A Stefáni-ügynökség hivatalosan jelenti: Anglia és Olaszország követői a bolgár kormányt meggyőzték, hogy nyújtottak át, melyben csatlakoznak Oroszország és Franciaország által átnyújtott ultimátumhoz és kikérik utleveleiket.

Ma délből kikérte a szerb követ utlevelét.

Szófia. Hivatalosan jelentik: A négyes szövetség képviselői tegnap este kikérték utleveleiket. Az olasz követ nem nyújtott át ugyan jegyzéket, de szívesen csatlakozott kollégái követeléséhez. Hasonlóképpen cselekedett a belga követ is. A szerb követ ma délből kérte ki utlevelét. Savinski orosz követ egyelőre betegsége miatt Szófiában marad. Tartózkodása magánjelleggel bír.

Szófia. Hivatalosan jelentik: Hollandia képviselőjét megbízták a francia, orosz, angol, szerb és belga alattvalók érdekeinek képviselésével.

Maga sem tudta az entente, hogy mit követeljen Bulgáriától.

Berlin. A Lokalanzeiger jelenti: Az entente kormányok ellentétes megbízásokat adtak szófiai képviselőjüknek. Grey megbízta az angol követet, hogy figyelmeztesse a bolgár kormányt, hogy Bulgária választás az entente szeptember tizenegyedikéi javaslatára rövid időn belül várják. A francia képviselőt arra utasították, hogy jelentse ki, hogy a szeptember tizenegyedikéi javaslatot visszavonták. Az orosz kormány pedig ultimátumot küldött s ezért eleinte Franciaország és Anglia hatagudott is, mert még mindig remélték a békés megoldást.

Előzenzte és le is mondott a partraszállás miatt az olasz flottafőnök.

Lausanne. A Gazetta de Lausanne-nek jelentik Rómából:

Thaon de Revel, az olasz tengerészeti vezérkar tönkös, betegség címén lemondott állásáról és nyugállományba lépett át.

A lap értesülése szerint, Thaon de Revel nyugdíjba vonulásának oka legfőbbként az, hogy egyik legerősebb ellenzője volt a szalonikii partraszállási akciónak. Azt hangoztatta a tanácskozások alkalmával is, hogy a tengeri szállításra az olasz sorkatona-

ság nem alkalmas. Ezeket annyira megviselné a tengeri út, hogy teljesen harcképtelenné válnának hosszabb időre, mire céljukhoz érkeznének, míg a tengeredezett olaszok amúgy is a haditengerészet kötelékében szolgálnak.

Thaon de Revel távozása olasz hadügyi és politikai körökben nagy feltűnést, sőt izgalmat keltett. Még néhány hónap előtt az egész olasz sajtó egybehangzóan, az olasz haditengerészet legfőbb büszkeségeként emlegette a lelépő tengerészeti vezérkari főnököt.

Elutaztak a bolgár konzulok Franciaországból.

Basel. A bolgár konzulok Franciaországban már héttől beszüntették működésüket és rögtön elutaztak Franciaországból.

Audienciák a görög királynál.

Bukarest. A kamara szavazása után, mely Venizelosz kijelentéseit helyesléssel vette tudomásul, a lemondott miniszterelnök kihallgatáson jelent meg a királynál. Ezt követően az angol követtel tanácskozott. Venizelosz után a király a képviselőház elnökét fogadta. Ebből a lapok arra következtetnek, hogy Görögország fontos elhatározások előtt áll. A Raszia jelentése szerint Teokritos, Rallis és Gunaris meghívás kaptak a királyhoz.

Bukarest. Athéni jelentések szerint a király Venizelosz lemondása után magához hívatta a pártok vezetőit, a régebbi miniszterelnököket és a velük folytatott hosszas tanácskozás után elfogadta Venizelosz lemondását és a kabinet alakításával Zaimisz Sándor volt görög miniszterelnököt és Kreta egykori kormányzóját bizta meg.

A jelentések szerint az új kormány a különböző pártok képviselőiből fog megalakulni, tehát koalíciós minisztérium lesz. Minden párt, még Venizelosz pártja is valószínűleg képviselve lesz a kabinetben, csak maga Venizelosz fog végleg kimaradni, a mi a görög politikai helyzet további fejlődésére nézve a legkedvezőbb tünetnek tekinthető.

Görögország nem eladó.

Szaloniki. Szalonikiben tegnap déli óta ostrom állapot van s a legközelebbi órában görög kormányrendelet a távirati forgalmat is beszünteti. A csendőrség is mozgósítva van s az iskolákat faktanyakká alakították át. A kikötőt katonai bordon zárja el, csapatok kiszállítását megállapítani nem lehet. A Monasztir felé vezető vasúton szabad a forgalom. Üszküb valamint Demitriszár, vagy a szerb és a bolgár határ felé vezető két vonal katonai zár alatt van. A szaloniki-i kerület képviselői — valamennyien Gunaris-pártiak — hazaérkeztek s négygyűlést hívnak össze, melyeken Gö-

rögország szuverenitásának megsértése ellen tiltakoznak.

A lapok, a közhangulatnak megfelelően entente-ellenesek. A „L'Opinion” azt írja: „Görögország nem eladó. Anglia és Franciaország törekvése, hogy pénzen vásároljon magának tegyveres segítséget, Itáliánál eredményes volt, Görögország azonban nem követi az olasz példát. Szerbia sorsa már megvan pecsételve, semmiféle feivonulás vagy csatlakozás többé nem segít ezen az országon, amely maga kereste a vesztét.

Törökország készen áll.

Amsterdam. Az itteni török konzulátus titkára több újságíró előtt kijelentette, hogy Törökország a szárazföld felől megkísérlendő támadás ellen is készen áll. Előre látta, hogy a Dardanella-akció kudarcra után a végleges blamázst az entente szárazföldi megrohanással akarja elkerülni. Számításaiiban azonban itt is csalódnai fog, mert nyugati határát Törökország szükség esetén több százezer katonával védelemzheti s ezenkívül ugyanoly arányban vonhat el védőcsapatokat a Dardanelliaktól, a mely arányban a támadó sereg megfogyatkozik. Oly erős, vaspántos kapu zárja el nyugat felől az oszmani birodalmat, amelyen a legerősebb ökök is véresre szúródnak.

Szünetelnek a csapatszállítások Szalonikiben.

* Páris. Az entente hatalmak elhatározták, hogy a görög válság végleges elintézéséig a csapatok további partraszállítását beszüntetik.

Görögországba tartó hajók elsüllyesztése.

Athén. A Pierusban kikötött Sidney francia gőzös kapitánya azt a hírt hozta magával, hogy egy német tengeralatti a Középtengerben több francia és angol gőzöst süllyesztett el és pedig a Cap-Matapunál egy nagy angol szállítóhajót, egy francia kórházhajót, továbbá egy nagy francia gőzöst. Az angol hajó legénysége megmenekült, míg a francia hajónak csak huszonhárom embere maradt életben.*

A hercegprímás a Szent István-rend főpapja. A király Csernoch János dr. bibornok érsekhez, Magyarország hercegprímásához legfelsőbb kéziratot intézett, a melyben értesíti az egyházi jeledelemet, hogy őt a Szent István-rend nagykeresztésévé és a rend főpapjává nevezte ki. A legfelsőbb királyi kézirat a következő: Kedves Csernoch Bibornok, Hercegprímás! Szent István-rendem nagykeresztjének Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére való egyidejű díjmentes adományozása mellett Oat ezen rendem főpapjává kinevezem, miről a rendi irodát egyben értesítem. Kelt Bécsben, 1915. évi október hó 5-én, Ferenc József, s. k.

Szállítás a honvédség részére. A m. kir. honvéd központi ruhatár parancsnoksága a m. kir. honvédség részére az 1915. évre szükséges különböző cikkekre (főpokréc, máthahaveder, máthahaveder-kötél, tűzőkötél, istráng, kocsilámpa, csákány, ásó, fésze, kézi fűrész) 1915. évi november hó 30-ikáig és 1915. december hó 31-ig terjedő szállításra nyilvános pályázatot hirdet. Pályázati határidő 1915. október hó 21-ike. A pályázat összes feltételei megtudhatók az aradi Kereskedelmi és Ipar-kamarában.

Románia helyzete a forrongó Balkánon.

— Marghiloman politikája
ervényesül.)

— Távirati tudósítás. —

vissza kell térni a koronatanács határozatához.

Bukarest. „Marghiloman és a moldovai románok” címen a „Jasschul” című jassyi újság a következőket írja:

A besszarábiai románok pusztulóban vannak. Nemzetiségi karakterük ma-holnap egészen kivész. Nemzeti halálukat csak az anyaország gyors és energikus fellépése akadályozhatja meg. Ez a fellépés most volna a legidősebb, amikor az oroszok állítása szerint egész Európa a nemzetiségi jog érdekeiért vérzik.

Elénk örömmel hallottuk Marghiloman ragyogó beszédét erről a kérdéstről. Ez a beszéd megérdemli, hogy minden moldovai ember annak szavát a szívébe véssze, mint a legmeggyőzőbb bizonyítékát a konzervatív-párt elnöke becsületes politikájának.

Kivánjuk, hogy azok a szép és felemelő szavak, minden román ember lelkébe behatoljanak, annál is inkább, mert azok egy igazi romániai szívéből fakadtak.

A román szocialisták békemozgalma.

Bukarest, október 7. A romániai szociáldemokrata párt tegnapi gyűlése ismét energikusan foglalt állást a háborús izgatók üzelmei ellen.

A szónokok egyike bemutatott a jelenlevőknek egy Mihail Jonescu nevű embert, a következő beszéddel:

— Ime, egy élő kép a háborúból. Ennek a szerencsétlen embernek, aki 1877-ben a bolgár csatatereteken harcolt, amint látják, tele van a melle kitüntetésekkel. De hiányzik az egyik lába, az egyik karja, csaknem teljesen mind a két szemének világa és nincs neki betevő falatja. 1877-ben a katonák a bojárok szabadságáért harcoltak. Most a román nép, amely még mindig jobbágyországban van, arra lehet hivatva, hogy a bojároknak új birtokokat, új rabszolgákat adjon. Munkások! Nektek minden elszántságotokkal kell azok ellen küzdenetek, akik benneteket a szerencsétlenségbe akarják hajszolni.

SPORT.

+ Nagyvárad — Arad ellen. Vasárnap, f. hó 10-án délután négy órakor az ATE. Óvár-téri sporttelepén látja vendégül a Nagyvárad Atlétikai Klub kitűnő formában levő football csapatát az Aradi Torna Egyesület. Mindkét csapat igyekezni fog a legszebb s legjobb játékát bemutatni, hogy Arad város sport közönségének egy élvetű szórakozást nyújtson. A mérkőzés tiszta jövedelmet a háboruban nyomorékká lett katonák segélyalapja javára fogja fordítani a rendezőség. Az Aradon levő sebesült és beteg katonáknak belépő díjat nem kell fizetni.

Miért Oroszország küldte az ultimátumot Bulgáriának?

(Goremykin becsapta a cárt. — Nem irnak az orosz lapok a háborúról.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 7.

Mindenütt, de különösen a diplomáciai körökben okozott igen nagy feltűnést, miért küldötte éppen Oroszország az ultimátumot Bulgáriának? Az az Oroszország, amely a dardanellai akcióban a legkisebb szerepet játszott.

Erre a rendkívül érdekes kérdésre Stockholmból igen érdekes válasz érkezik.

— Goremykin, aki megtudta akadályozni, hogy a cár a дума elnökét, valamint a moszkvai kongresszus küldöttségét fogadja, azzal akarta tüggőben tartani az égetővé vált kormányváltás kérdését, hogy valami rendkívüli eseményre várt. Valami csodát, valami olyan fordulatot várt, amely az orosz belső torradalmi hangulatot egyszerre lehűtse. Jelentem, hogy a napokban még Kryzhanowskynak, legmeghittőbb politikai barátjának így szólt:

— Meglehet, hogy végre az én miniszteri sorsom a champagne-i harctereken dől el.

Az bizonyos, hogy a francia offenzívát, nem annyira katonai, hanem Pétervárról kiinduló presszióból keletkezett politikai szempontok miatt sokkal hamarabb kezdték meg, mint ahogy Joffre és French azt tervezték. A pétervári francia katonai attasé, Lagiche tábornok, keservesen panaszkodott Poliwanow orosz hadügyminiszter előtt a francia-angol akció siettetése miatt és ezzel iparkodik annak eredménytelenségét magyarázni. Egy jelentős francia sikernek kellett volna a jelenlegi orosz kormány helyzetét megerősítenie.

— Az orosz parlamenti körökben és a sajtóban megértették Joffre offenzívájára és Goremykin küzdelme a hatalomért közti összefüggést és innen magyarázható, hogy az orosz sajtó teljesen hűvös a francia sikerekkel szemben. A Champagneban lejátszódó események tehát teljesen lehűthették Goremykin vérmes reményeit.

— Időközben a Moszkvában megválasztott cári deputáció kizemeltelnöke Bjabuschinski, félremagyarázhatatlanul kijelentette, hogy a városok szövetsége és a zemsztvo, szigorúan ragaszkodnak követeléseikhez.

— Valamennyi követelésünkön és határozatunkon vörös fonálként húzódik át az a gondolat, hogy az orosz népnek egyesülnie kell kormányával — mondotta szóról-azóra. De távolról sem ezzel a kormánnyal. Mindent megakarunk adni a hadseregnek, mert azt akarjuk, hogy győzzön. De ha győzni akarunk, gondoskodni kell arról is, hogy a nép és a hadsereg politikai bizalommal tejjék el. Ez csak kormányrendszerünk teljes megváltoztatásával lehetséges, az az, ha az ország élén olyan férfiak állanak, akikben bizhatunk, akik előtt Oroszország érdekei becsesebbek, mint a kicsinyes magánérdekeik. Enélkül nem hiszek győzelmünkben.

— Goremykin tehát látja, hogy az orosz nép nyíltan beszél és ez ellen az ő apró ravaszágai keveset érnek. Ilyen trükk volt az is, ami közvetlenül a cár elnöklésével tartott minisztertanács előtt lejátszódott. A múlt kedden a cár a főhadiszállásról azt izente Pétervárra, hogy Carskoje-Seloba akar utazni, mert miniszteri tanácsot tart. Erre Goremykin azt sürgönyözte a cárnak, hogy a nép szenvedélye

Miért nem mozgósított Románia?

Bukarest. A russzofil lapok egyike írja az alábbi érdekes sorokat:

Biztos forrásból eredő értesülésünk szerint, a bolgár mozgósítás alkalmával a román hadsereg vezérkari főnöke kérte, hogy Románia is mozgósítsa legalább az V. hadtestét a hadseregnek. Bratianu Jon miniszterelnök e kérelmet megtagadta, kijelentve azt, hogy a helyzet olyan természetű, miszerint nem forog fenn annak szüksége, hogy más katonai intézkedéseket fogantassanak, mint amilyeneket eddig megtettek.

Marghiloman politikája és Románia magatartása.

Bukarest. Marghiloman ismert nyilatkozata kapcsán, hogy tudniuk Romániának szigorúan alkalmazkodnia kell Károly király elnökiere alatt megtartott koronatanácsban hozott szigorúan semleges álláspontot elfoglaló határozatahoz, a konzervatívpart hiteles organuma, a Steagul a következőket írja:

Marghiloman álláspontja a következő három pontban foglalható össze:

1. A koronatanács határozatához hű pontika. Szigorú semlegesség, mindkét hadviselő csoport érdekeinek szempontjából. 2. A gazdasági politika céltudatossága, mely kizárólag Románia érdekeit szolgálja és a melyet nem befolyásolhat idegen érdekek német gyűlöletet szítani akaró tendenciája. 3. Az országnak előkészítése a körülményeknek alkalmas időben való kihasználására. A lehetőségek miatt megmutatják, hogy melyik irányban terjeszkedhetik Románia anélkül, hogy érdekei veszélyeztetné. Tehát elég az egyoldalú politikából,

ugy fel van tűzelve, hogy nem vállalhat felelősséget a cár biztonságáért Pétervárott, vagy a környékén. A cár megijedt és csakugyan a főhadiszálláson tartotta meg a minisztertanácsot és talán még ma is azt hiszi, hogy csak Goremykin erős keze mentheti meg a trónt és kormányt a feneketlen forradalmi népkivánságoktól.

— Ezekből megérthető, hogy az orosz sajtó az utóbbi időben mindinkább alábbhagy a győzelembiztos hanggal és a katonai eseményekről csak úgy mellékesen ír. A háboru háttérbe szorul a sajtóban és belpolitikai kérdések foglalják el a legtöbb

helyet, sőt maga Menschikow a Nowoje Wremja híres katonai kritikusa, aki a háboru kezdete óta naponta rőfös cikkeket írt ezzel az állandó címmel „Győznünk kell”, beszüntette az írást, ami a liberális és centrum-párti sajtót a hadvezetőségnek egyáltalán nem kellemes gunyos kérdésekre készíti.

— Goremykin most tehát a Balkán-akcióval akarja elnyomni a belső forradalmi törekvéseket. Oroszország, az összes szlávok protektora Bulgáriát akarta porba alázni, hogy otthon valamit produkáljon. Goremykinnek ez a trükkje sem sikerült.

Világháboru — a Balkánon.

(Kettős akció Szerbia ellen. — Románia helyzete. — Most van a krízis.)

— Távirati tudósítás. —

Bern, október 7.

A berni *Bund* című lap a következő egyenesen szenzációs prognosztikont állítja fel a világháboruak a balkáni események által még inkább kiélezett kilátásairól: Az angolok és franciák halálrohamba indultak a nyugati harctéren s ugyanakkor a Balkánon is megértett a helyzet a diplomáciai döntésre. Kétségtelen volt, hogy Szerbia ellen a központi hatalmak a Dardanellákra való tekintettel előbb-utóbb akcióra lesznek készítve és szeptember 21-én meg is kezdődött az ágyudörgés a Duna partján. Közben a bolgár mozgósítás is sűrűre előrehaladt, hogy az egész fegyveres erő rövidesen minden eshetőségre készen áll. Amennyiben Bulgária háboruba keveredik, ami ez idő szerint alig lehet kétséges, akkor a probléma összes alkotó elemei tisztázódni fognak. Kétségtelen, hogy

Bulgária kizárólag azokat a területeket akarja visszaszerezni, amelyeket a második balkáni háboruban elvesztett.

Ameddig Görögország is feltételezi ezt Bulgáriáról, addig nem valószínű, hogy saját iniciatívájából aktív részt vesz a bonyodalomban, habár az az eshetőség sincs kizárva.

Ha már most feltesszük, hogy német és osztrák-magyar haderők Szerbia határán harcba készen állnak,

a küszöbön álló harcoknak kedvező eredményt jósolhatunk,

miután Bulgária Szerbiát hátulról és oldalról fenyegeti. A cél — a *Bund* szerint —

a Nis ellen való koncentrikus támadás

...ugy, hogy a szerbek csak Szaloniki felé tudnak a körülzáról gyűrűt nyitva tartani. Ezt a fenyegető veszedelemet az entente egyöntetű operációval akarja ellensúlyozni, még pedig Szalonikii, esetleg Kavallát véve bázisul. Természetes, hogy ehhez feltétlenül szükséges, hogy Görögország hozzájáruljon az entente csapatainak partraszállításához, vagy maga is résztvegyen az akcióban. Ha Görögország el is tűri semlegességének megsértését, még mindig

kétséges, vajon az osztrák csapatoknak meg lesz-e még a szabad utjuk Nis felé,

...ugy, hogy a szerb hadsereggel egyesüljenek. Ebben az esetben, ha Görögország az entente mellé áll, akkor is megmarad a központi hatalmak számára az a lehetőség, hogy — a svájci vélemény szerint — Bulgáriával közvetlen összeköttetést teremtsenek és a Dardanellákig egy frontot alkossanak. Ezt a mozulatot a bolgár hadsereg defenzívája a Wardarfolyó mentén eredményesen fedezné, feltéve, hogy a szerb hadsereg más oldalról megfelelően igénybe lenne véve.

Kétségtelen az is, hogy

Romániának nagy szerep

...a ui alakulásban. Bulgária természetben Romániát is flankirozni fogja, ennek azonban

most már nincs meg a régi jelentősége, miután az erdélyi határ egyáltalán nem védetlen és az oroszok sem állanak a Kárpátokban. Abban az esetben tehát, ha Románia kockáztatná a beavatkozást, északról is flankirozva lenne.

Ha Oroszországnak fölös katonai erői volnának, akkor megkísérelhetné, hogy Besszarábiából egy hadsereget vigyen akcióba. Ehhez Románia semlegességének feladása volna szükséges, épp úgy mint 1877-ben.

Amennyiben Románia együtt marsolna az entente tal, ezzel sem segít magán, miután Szerbiához hasonló katonai helyzetbe kerülne.

A másik eset az lehetne, hogy a központi hatalmak mellé áll és elzárja Oroszország útját, amiben egy a bukovinai határon offenzívába átmenő osztrák és magyar hadsereg eredményesen támogatná.

Ezekből a fejtegetésekből is nyilvánvaló, hogy a balkáni probléma rendkívül sokoldalú és hogy stratégia és politika egygyórtott. Minden azon mulik, hogy ki a gyorsabb és erősebb? Ha a németek kiállják a nyugati offenzíva első lendületét és keleten is féken tartják az oroszokat, akkor csak a balkáni harcokat kellő fölényes erővel megindítaniok s a döntést provokálniok, hogy az entente Dardanelle-akcióját lehetetlené tevék. Ugy érezzük, — mondja a berni lap — hogy most van itt a kritikus óra, amely az egész világháboru kulcsát megadhatja.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Péntek: „Van-e babája” bohózat.

Szombat: „Tisza virág” operett.

* Van-e babája? (Bohózat bemutató.)

Eredetileg francia darab, a színlapon nincs az eredeti szerzők neve, de azért előadják, mert a Viaszínházban kell az ilyenek s a német bohózatok még ma sem tudták kiverni a francia bohózat írókat kedvező szerepszakaszokból. Szóval francia inport (a közönség, ha mulatni akar, nem nagyon válogatós). Gábor Andor átdolgozásában — a kinek a neve már maga is az igaz humor jelenti — a francia kisvárosból Csicsófalva, vagy mi lett, Páriszt Budapest helyettesíti, az oroszlanzelidítő megmarad annak, Kertész Dezső éppen olyan házassági vágyó fiatal festő magyarban, mint francia elődje, hozzátartozik ezekhez természetesen a kokott (Kiss Mariska), ennek a barátja és barátjelöltjei és végül a fősláger Várnay Jenő mint sűrű hű nyárspolgár, aki még soha sem esalta meg a feleségét, de roppantul szeretné. Ezen fordul meg, illetve szaladgál végig fehér ruhákban az egész uzynvezett csekmény, mert Várnay leányát csak olyan

fiatalhoz hajlandó adni, kinek van babája, hogy azt magának leendő veje révén megszerethesse. Kertész természetesen kapható erre, így aztán a második felvonásbeli kokott lakásbeli mulatságos jelenetek harsogó kacaját váltottak ki a hálás közönségből. Mindenki nevetett, könyekig kacagták Várnay magyar stílusú varrottását, s így az a sok izléstelenség, amit az előadás után éreztünk eszünkbe sem jutott az előadás alatt. Ez a darab kritikája, francia bohózat, enyhítésül magyar milióban, ezzel mindent elmondunk. Sok komiszság van benne, de mulatni lehet, ezért megboosítjuk a szerző és fordító összes malacságait és izléstelenségeit nagyképekűsködés nélkül. Gábor Andor egyébként sok ötletet is vitt a darabba, helyenként nagyon kedves is tudott lenni. Várnay, Kertész, L. Kiss Mariska, Delli fénvesen vitték a darabot, gyorsan, mint a mozifilmet láttuk a sok bolondságot, a zajos tapsokért övük az érdem. Hidvéghy rendezett ma első ízben, ötletesen, elevenen, úgy, ahogy egy jól fészült bohózatához dukált. (W. K. dr.)

* A színház hírei. Horváth Mici a Tiszavirágban. Szombaton színpadra kerül a nyári idény legnagyobb sikert aratott operettje, a Tiszavirág, melyben a grófné szerepét Horváth Mici játézza, a többi szereplők maradnak a régié. — Vasárnapi előadások. Vasárnap délután 3 és fél órákor mérsékelt helyárakkal a bájos ismeretlen nagyhatású operettújodonság kerül először színpadra, ugyanabban a szereposztásban, mint a bemutató alkalmával. Este 7 és fél órákor rendez helyárakkal Tóth Ede pályadíjat nyert népsziműve, a Falrossza vagy műsorra tűzve, melyben Várnay Margit mint népszimű énekesnő fog bemutatkozni Finom Rózi szerepében. Göndör Sándor Barics Gyula lesz, a többi szereplők L. Kiss Mariska, Benkóné, Borosnyai Kató, Delli Lajos, Polgár Sándor stb. — Előkészületben A két jómadár bohózatújodonság és Kávéházi Kondrád operett újodonság. Mind a két darabból megkezdődtek a próbák.

* Aradi Zeneconservatorium. (Szabad ságtér 21.) Intézetem legfőbb törekvése lévén a művészi zenét kereső közönség igényeinek kielégítése, nem zárkozhattam el azon sok és komoly oldalról jövő óhaj elől, hogy a művészi énekképzés érdekében megfelelő erőt szerződtessenek az intézetemhez. Büszkén és örömmel jelentem, hogy Gelinek Lotte urhölgység sikerült e célra megnyernem, kinek művészi és zenepedagógiai teljesítményei a legmagasabb igények kielégítését garantálják, s a kit szívesen figyelmöbe ajánlani bátorodom. Gelinek Lotte kisasszony magas drámai soprán hanggal rendelkezik; számtalan önálló és lestelety művészi sikere fűződik nevéhez; mint operanékesnő pedig Elsa, Elisabetha, Margaretha, Agatha, Mimmy, Butterfly szerepében a kieli, leMBERGI, frankfurti, hannoveri és brünni operaházban lépett fel zajos és elismert sikerrel, azonkívül Wienben vezette növendékeinek énektanulmányait. Feleslegesen vélem a művészi énektanulás szükségességét hangsúlyozni, csak röviden utalok arra, hogy a zenei műveltség, s pláne a szongorázó tanulók zenei hallásának a kiképzésére a 16—17-ik életévtől kezdve nélkülözhetetlen feltétele az énektanulás. A tanítás október 1-én megkezdődött. Teljes tisztelettel Mütter Müller József igazgató. A társadalmi helyzet javulása idejére egy elsőrangú, nagynevű hegedűvirtuóz szerződéséről gondoskodtam. 3909

* Jótékony célú nagy hangverseny a kultúrpalotában 1915. évi október hó 17-én, vasárnap este 8 órákor. Az a ragyszabásnak igérkező hangverseny, melyet az aradi dalosok és műkedvelők a vörös kereszt egyesület és az aradi rokkant katonák javára rendeznek, jó részben elő van készítve, a próbák javában folynak. A teljes műsort vasárnapra állítja össze a bizottság. Jegyek kaphatók: Dejn Paula női kalap üzlet, Pichler Sándor könyvkereskedés, Hoffmann Antal divat üzlet, Meisl és Adler férfi divat üzlet 3 korona, 2 korona, 1 korona és 20 fillér, 1 korona 50 fillér és 60 fillér.

Aradmegyei főszolgabírák a vármegye élelmi viszonyairól.

(A falun rosszabb mint a városban. — A hadiasszonyok szerepe. — Ahol féléve nem vágta marhát.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 7.

Arad város közéleti bizottságának múltkori ülésén azt a vádat hangoztatták, hogy Aradmegye főszolgabírái arra utasították a jegyzőket: akadályozzák meg, hogy a lakosság Aradra élelmicikkeket hozzon. Ez ügyben kérdést intéztünk Aradmegye főszolgabíráihoz, akik a vármegye élelmezéséről és a fölvetett kérdéssel a következő érdekes kijelentéseket tették:

Borsos József, borosjenői főszolgabíró:

— Nem felel meg a valóságnak, hogy én megtiltottam volna a járásomból való kivitel. Egyébként nálunk az árak majdnem olyan magasak, mint Aradon, sőt mondhatni, mi rosszabb helyzetben vagyunk, mint az aradiak. Nálunk például lehetetlen vágó marbuhushoz jutni. A mészárosok nem vágják, mert a fogyasztás nagyon kicsi és a drága ár miatt a hus nem fogy megromlik. Nem érdemes vágniok. A rossz példa ragadós. Egyik ember a másikat akarja tullicitálni a drágításban és a háborus helyzet kihasználásában. A paraszt ember csak a javakban. Annyi a penze, hogy nem siet az élelmicikkeket piacra hozni s mivel nincs kínlat, tehát mindennek fölmege az ára. Azt nem lehet állítani, hogy elrejtik a cikkeket. A gabonát maguknál tartják és olyan magukfajta embereknek adják el, bizonyára drágábban a maximális árnál. Tetten érni azonban nem lehet őket. Ha a kormány az élőállat árát nem maximálja, akkor ez a baj nem szűnik meg. A helyzetet az élőállat magas árai rontották el, mert a paraszt sok pénzhez jutott ezen a révén. Ha ezt a maximális árat megállapítja a kormány, a helyzet javulni fog.

Bolyos József (Borossebes):

— Én nem tiltottam meg az élelmiszereknek Aradra hozatalát. És mondhatom, hogy nagy mennyiségeket visznek Aradra mi tőlünk a baromtiakból és a tojásból. Akinek 30–40 darab tojása van, az rögtön beviszi Aradra és az árát azonnal elkölti. A hadbavonultak asszonyai közül sokan megteszik azt, hogy az Aradon eladott cikkeket az aradi katonákkal a korosmákban azonnal elisszák. Nekem számos adatom van erre. Mi elég sanyaru helyzetben vagyunk, mert mindent bevisznek Aradra tőlünk. Az ember nem sajnálná, ha ebből a fogyasztónak haszna volna. Azonban az a baj, hogy a termelőtől a kofa veszi el a cikkeket és aztán nagyon drágán adja tovább. Mi már féléve nem látunk marbuhust. Ha valaki marha, vagy borjuhust akar enni, bemegy Aradra. Nálunk 7 korona a sertészsír. A paraszt tele van pénzzel és nem igyekszik eladni a terményeit. A jószágját is csak akkor adja el, ha legalább ötszörös árat kap érte. A legutóbbi vásárukon csodálkozva tapasztaltam, hogy hüvelyeseket alig hoznak elő. Pedig abból sok van. Az a véleményem, hogy a kormánynak rekvirálni kellene a legfontosabb cikkeket. Más intézkedés nem segít a bajon, mert a termelők elrejtik a cikkeket abban a hitben, hogy még nagyobb drágaság lesz.

Az aradi főszolgabíró:

— Mi nem adunk utasítást a jegyzőnek,

hogy tiltsák meg az élelmi cikkeket Aradra vitelét. Ellenkezőleg, arra buzdítunk mindenkit, hogy mozdítsa elő a cikkeket Aradra vitelét. Azonban az eleki járásból nem nagyon visznek sehová, mert az eladót helyben keresik föl a vevők és nagyon drágán megveszik a tojást, a zsírt, a szárnyast. Az itteni maximális ára 8 fillér volna a tojásnak, azonban ezt nem igen tartják be. A kereskedők elkapkodják a cikkeket. Az eladók eldugják a termelvényeket, mert attól félnek, hogy a hatóság rekvirálni fogja azokat. Néhány árdrágítót megcsiptünk már; képzeliék, nálunk 8 koronát mernek kérni egy kilogramm zsírért, a sertésért pedig ólsúlyban kilogrammonként 5 koronát.

Csukay Gyula (Kisjenő):

— Abszurdum az az állítás, hogy mi megtiltjuk a kivitel. Az én járásomból Aradra nem visznek, mert soha se is vittek. Tőlünk Gyulára, meg Nagyszalontára szállítanak. Mondhatom különben, hogy más járásban sem rendeltek el kiviteli tilalmat. Kisjenőnk egyébként elég nagy piaca van és így nem kell a termelőnek máshová vinni cikkeket. A szomszédos eleki járás községeiből is számosan jönnek ide. A járásomban elég nagy drágaság uralkodik. Az árakat nem lehet maximálni és így egy drb. tojás 12 fillér itt is. Az a szerencsénk, hogy itt van a főhercegi uradalom, mert különben mi se igen jutnánk marbuhushoz. Az uradalom különböző helyekre nagy mennyiségben szállít vágómarhát és ha az állományban valamelyik megsérül, a lába törik el, vagy ruzás éri, akkor azt itt nyomban levágják és kimérik. Nálunk emiatt a marbuhus kilogrammja átlag 2 kor. 10 fillér.

— Hogy mi módon lehetne a bajokon segíteni? Talán az élőállatok árának maximalálásával? Hogy a kormány ezt még nem rendelte el, annak véleményem szerint nagyon mélyen fekvő okai lehetnek.

— Talán a gazdaközönség érdekeinek védelme?

— Nem hiszem. Mert ez nem védelem volna.

Hunyár Algernon (Magyarpécska):

— A kiviteli tilalomról szóló hír: mese. Annyira nem igaz, hogy ezt napról-napra maga a közönség cáfolja meg. Hiszen öltünk rengeteg mennyiség kerül Aradra. Nálunk ugyanis rengeteg sok élelmi cikk van, s ha nem lehetne kivinni, belofulladnának a sok ennivalóba. Itt nagy drágaság és nagy bőség uralkodik. A drágaság oka az Aradhoz való közellét. Ha véletlenül Nagyvárad közelében lenne a magyarpécskai járás, akkor mi is olcsóbban tudnánk élni, mert Nagyváradon olcsóbban lehet táplálkozni, mint Aradon. Ugy mondják, hogy Arad a vidék legdrágább városa.

Salac Gyula (Máriaradna):

— Nem adtam ki semmiféle kiviteli tilalmi rendeletet. Sőt ellenkezőleg: arra törekszünk, hogy amennyiben van mód és alkalom, minél többet vigyen be a lakosság a városba, mert ott többet kap a cikkeket és így a falusi nép pénzhez jut. Azt azonban megakadályoztuk, hogy a piacokon a kofák mindent gyorsan összevásároljanak. Ezért elebe léptünk az elővásárlási tilalmat.

megállapítottam a maximális árakat is, s ezeket szigorúan ellenőriztettem. Nem tapasztaltam, hogy a termelők elrejtették cikkeiket.

Édes Elemér (Nagyhalmagy):

— Kiviteli tilalom sem nyitán, sem titokban nincs. A városból sokan jönnek ki és elviszik tőlünk az élelmicikkeket. Az én járásomban egy drb. tojás 10 fillér. Az a baj, hogy a paraszt tele van pénzzel és emiatt nem igyekszik eladni a cikkeket. Inkább maguk eszik meg a szárnyasokat, minthogy eladják. Mivel kevés a kukoricájuk, hát kénytelen-ségből is levágják állatjaikat.

A tornovai főszolgabírósnál kijelentették, hogy kiviteli tilalom nincs. A járásból tömegesen viszik ki a tojást, a baromfit. Egy darab tojás 10 fillér. Marbuhust már hónapok óta nem láttak. A rántani való csirke párja 5–6 korona, a zsír kilogrammja pedig 8 korona.

Novák Kornél (Világos):

— Nem adunk ki tiltó rendeletet és tőlünk nagy kivitel is van Arad felé. Még tejet is visznek Aradra. Mi tiszteletben tartjuk a kereskedelem szabadságát. Nálunk is épen olyan nagy a drágaság, mint Aradon. Egy darab kissé hizott ruca 10–12 korona. Egy pár sütni való csirke 6–7 korona. A zsír kilogrammja 5–6 korona. A jó közlekedés lehetővé teszi, hogy tőlünk minden fontosabb cikket bevigyenek a városba. A kofák garázdalkosását az elővétellel igyekszünk megakadályozni, azonban a termelő összejátszik a kofával. A kormánynak sürgősen kellene már intézkedni.

Az aradi járás főszolgabírájának intenciójára vonatkozóan úgy értesültünk, hogy Baross Ferenc dr. inkább arra törekszik, hogy a faluról minél több élelmicikk kerüljön be Aradra. Az a baj azonban, hogy már az aradi járást is ellepték a kofák és az aradi fogyasztók szárai és fölverték az élelmicikkeket, szárnyasok árát. Egyes jegyzőségek már a felől tárgyalnak: hogyan lehetne megakadályozni ezt a házalást, mert a falvakban előbb-utóbb nem lesz mit enni az intelligensebb osztálybelieknek.

Vitás kegyuri követelés. Arad vármegye közigazgatási bizottsága Dálnoki Nagy Lajos dr. alispán elnöke mellett ma délelőtt rendes ülést tartott, melyen a sablónos szürke jelentések elhangzása után szóba került a gyoroki plébános egy érdekes kegyuri követelése is. Roszman János gyoroki plébános Konce Benő gyoroki földbirtokostól az 1914. évre szóló egyházi járandóságokat nem kapta meg. Konce birtoka zárgondnokság alatt van és a plébános Székely Árpád bankigazgatótól, mint zárgondnoktól követelte járandóságát. Székely azonban nem volt hajlandó fizetni, arra hivatkozva, hogy a plébános közvetlenül a zárgondnokság elrendelése előtt lépett fel a követeléssel, mire Roszman János a gyoroki főszolgabíróhoz fordult követelésével. A főszolgabíró megítélte az egyházi járandóság kitizetését, de az ítélet felebezés folytán az alispánhoz került, aki helyben hagyta a főszolgabíró végzését. A zárgondnokság ezt a végzést is megfélebezte s így került az a mai bizottsági ülés elé. A bizottság több felszólalás után kimondotta, hogy a zárgondnokság végrehajtás terhé mellett köteles nyolc nap alatt kitizetni az 1280 korona egyházi járandóságot.

Vaskeresztes aradi vadász százados Belgrád első bevételéről.

(A „Sturm Bataillon“ harcai a szerbek ellen. — A kárpáti csaták. — Vas kereszt Lemberg visszafoglalásakor.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 7.

Az aradi közönségnek, a korzón sétálók-
nak, a kávéházak vendégeinek már napok óta
fejtűnt egy magas, elegáns katonatiszt, vadász-
kapitány, akinek széles mellét egészen beborítják
a legszebb ékességek, katonai rendjelek,
gomblyukat pedig a német vaskereszt fehér-
fekete szalagja díszíti. A katonatiszt az aradi
28 tábori vadászszázlójának egyik legkitűnőbb
katonája, Hutschenreiter Walter százados, aki
több mint egy éven keresztül végigküzdötte a
háboru minden nevezetes fázisát, Szerbiában
érdemkeresztet, a Kárpátokban teljesített szol-
gálatiért, hősi viselkedéséért királyi elismerést,
a Lemberg körüli harcokban pedig vaskeresztet
szerzett.

Az aradi 28. vadászszázlóját, a „Sturm
bataillon“ a háboru kitörésekor a déli harc-
térre dirigálták s ott küzdött ez a kitűnő esz-
apat mindaddig, a míg az emlékezetes decem-
beri offenzíva véget nem ért. A tűzkeresztséget
a szerbek szerémségi betörésekor nyerték el, a
vadászok hőiesen verekedtek itt, az egész ba-
tallon nagyon kitűntette magát, mint azt az
Aradi Közlöny megírta. Ezután hősi harcok-
kal Jaraknál akadályozták meg a szerbek be-
törését, majd pedig az ellenséget visszaűzve
hidat vertek a Száván s heves harcok köze-
pette átkeltek a folyón. Drenovácnál és Prici-
novicsnál még egyszer megverték az ellensé-
get a huszonnyolcasok és kemény harcok után
Pricinovicson túl beásva magukat, mintegy
négy hétig védelmi állásban maradtak, mind-
addig, a míg a hatodik hadsereg átkelhetett a
Drinán.

Ettől kezdve a heves és nehéz küzdelmek
végtelen sorozata várakozott a huszonnyolcas
vadászokra s Hutschenreiter kapitányra, aki e
harcok történetét munkatársunknak a követke-
zőkép beszélt el:

(Aradi vadászok védik Belgrádot.)

— Miután a hatodik hadsereg átkelt a
Drinán, mi is megkezdtek az offenzívát s rend-
kívül heves és elkeseredett harcok után harmad-
szor foglaltuk el Sabacot s a huszonnyolcas
vadászok voltak az elsők, akik a város el-
len rohamra indultak. A szerbek ellenállása —
akiknek vitéségét, kitartását, szívósságát kü-
lönben senki sem vonhatja kétségbe — azon-
ban ezután sem tört meg, a harcok lankadat-
lan hevességgel folytak Sabac után is, különö-
sen a Kolubara mentén. Az előnyomulás során
az egyik legfontosabb stratégiai pontot, a
konaticsei magaslatokat a huszonnyolcas vadá-
szok foglalták el rohammal s hogy itt milyen
elkeseredett dühvel folyt a küzdelem, annak
jellemzője, hogy miután a magaslatot mi el-
foglaltuk s biztos birtokunkba tartottuk, a
szerbek nyolc nap alatt tízennégyezer kísérel-
ték meg annak visszafoglalását, tízennégyezer
iptéztek vad rohamot magaslati állásaink ellen
s a támadások betejeztével csupán az énzász-
lójam állása előtt nyolcszáz szerb harcos
hullája feküdt. Végül is a szerbek, hogy a
magaslatokat visszafoglalják, Belgrádból von-
tak el erősítést, négy ezredet s ezáltal vált le-
hetővé Belgrád elfoglalása is.

— Ezután déli felé nyomultunk előre Kra-
gujevác irányába s előnyomulásunk közben

ért bennünket az a hír, hogy a hatodik had-
sereg visszavonult. Mi is visszavonulási pa-
rancsot kaptunk s a legnagyobb mértékben
lesújtva, szinte könyözve hagytuk el azt a te-
rületet, amelyet négy és fél hónapi kemény
küzdelemmel foglaltunk el.

— A huszonnyolcas vadászokra nézve azon-
ban a visszavonulás nem jelentette egyszer-
siműd a pihenést is. Minket rendeltek ki hát-
védnek s nyomasztó tulerő ellen kellett elkép-
zelhetetlenül nehéz harcot vívnunk mindaddig,
amíg csapataink Belgrádnál, tűzérsgünk pe-
dig Pancsovánál átkelhetett a Dunán és Szá-
ván. Az én századom volt az utolsó, amely
Belgrádot elhagyta. Elnem legrettenetesebb
napja volt ez. A gránát és shrapnell zápor-
ként hullott, már-már az a veszély fenyegetett
bennünket, hogy elfognak, a hajóhidat már
szétlőték a szerbek s a vasuti hidat gránát-
okkal árasztották el. Könyözve hagytam ott
Belgrádot s fél órával később, hogy csapa-
tommal átvonultam a vasuti hidon, leve-
gőbe röptettük azt.

— Tízennégy napig pihentünk retablirozás
céljából Batajnicán és Ujpázován, míg paran-
csot kaptunk, amely Mezőlaborera rendelt ben-
nünket.

(Cote 704)

— Mezőlaboron maradtunk néhány napig,
addig, amíg a hatodik hadtest gyülekezett, aztán
a Mezőlabor feletti harcokban vettünk részt;
majd a lupkowi nyeregél verekedtünk, részt
vettünk abban az offenzívában, amely Balig-
rodig jutott el s amelynek célja Przemysl
felmentése volt . . .

— Mindez így elmondva egyszerűen hang-
zik, de hogy mit jelent ez, azt szavakkal le-
festeni nem is lehet, arról fogalmat sem alkot-
hat magának senki, aki e harcokban nem vett
részt. Derékig érő hóban indultunk rohamra
hallatlan orosz tulerő ellen, 15–20 fokos hi-
degben néh. 3–4 hétig felváltás nélkül fe-
küdünk a legelső rajvonalba . . . De a hős
vadászok szinte embertelentit produkáltak,
dacoltak az összes nehézségekkel s kivívták
a legmagasabb körök elismerését is. A
legszebb lapja lesz a zászlójai történetének az,
amely a rendkívül fontos 704. elfoglalásáról
fog szólni . . .

— Egész az oroszok közvetlen közelében
feküdünk itt, a két ellenséges rajvonala néhol
csak husz lépésnyi távolságban volt egymás-
tól, de maximálisan is csak ötven lépésnyire.
Megerkezett a parancs a támadásra. A der-
mesztő hideg téli estén hat órától tíz tízig
négyezer indultunk rohamra a „Cote 704“ el-
len, négyezer törtünk be az ellenséges állásba,
négyezer ugráltunk be az oroszok lövészár-
kaiba, de mindannyiszor odavont orosz tartal-
ékok ismét kiszorítottak bennünket. Borzal-
mas küzdelem volt, a legvéresebb harc, ame-
lyet átéltem. A hóban egymás tetején szana-
szét száz és száz hulla feküdt, oroszok, ma-
gyarok, sebesültek kiálózása hangzott . . .
még ma is összeborzadok, ha rá gondolok . . .
Másnap szürkületkor azonban egy újabb ro-
hamunk megtermette gyümölcsét, a rend-
kívül fontos magaslatot megszerestük. De
pihenés nem várakozott reánk. Egy parancs,

mint Verfolgungsdetachment-t rendelt bennün-
ket előre s megindultunk a félméteres hóban.

— Itt is, ott is piros vérrózsák szakították
meg a hószőnyeg fehérségét. Itt egy kar lát-
szott ki a hóból, amott egy véres tarkó, las-
san, óvakodva lépkedtem, nehogy rálépjek va-
lamelyik elesett hősrre. S egyszerre — azt hit-
tem, idegeim abban a másodpercben mondják
fel a szolgálatot — valami puhára léptem,
éreztem, hogy emberi test s amint szemem a
földre siklik, látom, hogy előttem borzalmas
hördüléssel egy fakó arc szája nyílik fel. A
gyomrára léptem s a szörnyű pillanatban azt
hittem, élő ember gyomrára. Lehajoltam hozzá
s némi megkönnyebbüléssel láttam, hogy teste
már rég kihült s szája abban a pillanatban,
amikor ráléptem, azért nyílt fel, mert
testalijom gyomrából, hasából kiszorította a
levegőt . . .

— Az offenzíva során aztán a cisna-balig-
rodi műntig jutottunk el s miután a kedvezőt-
len időjárás s sok más körülmény meghiusi-
totta azt, hogy offenzívánk célját elérhesse,
kapott parancsunkhoz képest szukoesszive a
Beszkidak vonalára tértünk vissza, majd Felső-
Almás előtt foglaltunk el megerősített állást, a
melyet nyolc-tízszeres tulerő ellen is tartottunk
addig, amíg a májusi nagy és dicső offenzíva
elkezdődött.

— A gorlicoi áttörés következtében az
oroszok itt elfoglalt állásaikat is feladni kény-
szerültek s mi energikusan üldöztük őket Ga-
licia földjén. Heves harcokat vívtunk Hoozew-
nél, majd Chirowon keresztül véres utóvéd-
harcok közepette Samborig jutottunk. Miután
innen kidobtuk az ellenséget Ostrozeccig ju-
tottunk előre, ahol három hétig tartották ma-
gukat az oroszok. E három hét folytonos har-
cok szakadatlan sorozata volt. Az oroszok na-
gyon erős, szinte bevehetetlen állást foglaltak
el, drótakadályokkal, szárazföldi torpedókkal,
aknamezőkkel, farkasvermekkel, minden kép-
zelhető eszközzel védtek pozíciójukat, de
mi, habár véres áldozatok árán, onnan is kiűz-
tük őket.

(Tizenhét lyuk a köpenyegen.)

— Junius elején reggel hat órakor kaptuk
a parancsot, amely rohamra dirigált bennün-
ket. Hatvan lépésnyire feküdünk az orosz
drótakadályoktól, velünk szemben legalább
négy-öt gépfegyver volt felállítva. Magam uq-
roítottam ki először az árokból s indultunk előre,
de ugyanebben a pillanatban ti-ti-ti-ti, ti-ti-ti-ti
minden oldalról megszólaltak a gépfegyverek.
Biztattam, lelkesítettem embereimet, csak most
ne feküdjetek le, csak előre, de lehetetlenség
volt előre jutni a rettentő tűzben. Jobbra,
balra mellettem hullottak embereim, végül is
köpenyemről fogva tisztiszolgám engem is
lehúzott a földre. Husz lépésnyire jutottam a
mi lövészárkunktól s most kezdtem vissza-
csuszni. Ahogy megmozdultam, minden oldal-
ról puska és gépfegyvertűz irányult ellenem,
két és fél óráig tartott, amíg végigkusztam ezt
a rettentő hosszú husz lépést. Mire be tudtam
ugrani a mi árunkba, köpenyegemen tíz-
zenhét golyó furt lyukat.

— Ekkor visszavonulásra kaptam paran-
csot, de kijelenttem, hogy addig nem telje-
sitem, amíg sebesülteimet a mi állásunkba
nem tudom hozni. Megvártam az estét, aztán
a szanitőcsekkel, a legénységgel munkához
láltunk s kilencven hordégyon az új folyamán
350 sebesültet hoztunk be.

(Lembergől a Bugig.)

— Harmadnapra elfoglaltuk az oroszok
állását s ekkor a lebergi vonalon, Sadowi-

W soianál, Weissenfeldnél és Grodeknlé vártak reánk kemény napok. A közvetlen Lemberg alatti harcokban is részt vettünk, míg július 22-én a csapatom lehetett egyike az elsőeknek, amely bevonulhatott Lembergbe. Ha a belgrádi nap volt életem legszomorúbb, ez viszont legszebb napja. Majd leszedték a lóról, a lakosság virággal, cukorral halmozott el bennünket, mindenütt üdvözlés, örömmámor... A városban azonban nem pihentünk meg, még sznap délután tovább vonultunk s éjszakai pihenőnköt Lembergen tul ismét harcok árán szereztük meg.

— Lembergől egész a Bugig minden nap a lezelkeseredettebb harcokat folytattuk az orosz utóvédekkel, majd északi irányba irányítottak bennünket. Kamionka—Strumilovánál a mi zászlóaljunk volt az első, amely átkelt a Bugon.

— Mi tartalékban voltunk, amikor parancs érkezett, hogy a huszonnyolcas vadászok kelnek át elsőnek a Bugon. A Bug ott 150 méter széles, iszapos, mocsaras, lassu folyásu, de két méter mély. Mi közvetlenül a parton fekvőnk, az oroszok lövészárka ötven lépésnyire lehetett a parttól. A pionirok két éjszaka egy méter széles pallót készítettek a folyón keresztül, labilis kis alkotmány volt, korlát vagy hasonlót nélkül. Legjobb esetben egymástól öt-öt lépésnyi távolságban egyenként mehettek rajta keresztül az emberek... Itt kellett átkelnünk.

— A parancs szerint a megfelelő tüzérségi előkészítés után szonval megkezdődik az átkelés. A tüzérség reggel hattól kilencig lötte az ellenséges állásokat meglehetősen hevesen, de véleményem szerint ez még nem puhította meg kellőleg az oroszokat. Mikor a tüzérségi tüzelés véget ért, önként jelentkező embereimet küldtem át először. Alighogy a pallóra értek — egyszerű célt nyújtottak ott az ellenségnek — az oroszok megkezdtek a tüzelést s embereim közül csak kettő tért vissza. Jelentem hátra a történeteket, azt a parancsot kapom, hogy kísérlejem meg még egyszer. A második kísérletnek is ugyanez az eredménye volt. Erre újból megírtam a jelentésemet: nem megy, nem megy, véleményem szerint ilyen viszonyok mellett ki van zárva, hogy nappal átkelhessünk. Délután két órakor ismét parancsot kapok, hogy keljünk át. Erre visszajelentem, hogy embereimet céll nélkül nem áldozom fel s kértem, hogy a tüzérség kezdje újból a munkát.

— A tüzérség tényleg újból munkához látozott. Egy óra hosszat az ösezes kaliberekből lövöldöztek az orosz állásokat, működtek ott harminc és felesek, tízenyolcas haubicok, tízenötös haubicok, tízes haubicok, rettenetes koncentrált tűz szult az orosz állások felé s tényleg egy óra múltán kis fehér zászlókat dugtak ki az orosz állásokból. Azonnal telefonon jelentem a tüzérségnek:

— Feuer einstellen, die Russen wollen sich ergeben!

— Tényleg, alighogy megszűnt a tüzelés, egymásután ugrottak ki az oroszok, dobálták el fegyvereiket s azon a kis pallón balansztorozva, amelyen nekünk kellett volna keresztül menni, most ők jöttek át hozzánk. Egy fél óra múltán egész csapatom puska- és kézi fegyverrel a tulsó parton volt s azonnal hidfőszzerűen megerősítette a tulajdon állását.

— Ezután még csak néhány napig vettem részt a vitéz huszonnyolcasok harciban, pár nap múlva megbetegedtem, hashártyagyulladás s maláriát kaptam s betegen szállítottak el a harctérről.

Százegyesek, az isten ostora.

(„A sárga veszedelem.” — Kétezer foglyot és tizenkét ágyut mentettek meg.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 7.

A háboru elején volt a „vörös ördög”. A háboru második esztendejének elején van a „sárga veszedelem”. Ezt a diszjelzöt is az oroszok adták magyar katonáknak. „Die Gelbe Gefahr” a sárga veszedelem az a híres 101-ik gyalogezred, amelyben oly sok Aradon lakó, de Békés megye illetékes hős szolgál. Ebben az ezredben van többek közt négy olyan őrmester, aki mint közönséges tartalékos vonult be, a harctereken oly emberfeletti dolgokat produkált, hogy őrmesterré léptették elő, valamennyiüknek mind a négy vitézségi érem, az arany, a nagy és kis ezüst, a bronz díszíti a mellét és valamennyi sebesületlen, valamennyi mak egészségese. Köztük is a legkiválóbb Szabó József, az aradi rendőr. Ez az ezred, amely a legnehezebb napokban a 38-asokkal egy kötelékben harcolt, sőt amelynek egyik zászlóalja a mi ezredünkhöz volt beosztva hosszabb ideig, az oroszok szemében a „sárga veszedelem”. Az hírik, hogy a 76-os ezred mellett, amelynek Boeriu János ezredes, az Aradon is jól ismert kiváló törzestiszt a parancsnoka, a 101-ek kapják meg a háboru után a *Mária Terézia* rendet. Mindkét ezrednek a zászlóját már arany koszoru díszíti.

Most egyik parancsnokuk Paawitz Vilmos alezredes ír egy ismerőséhez írt levélben rendkívül érdekes dolgokat a bámulatraméltó ezredről.

A vitéz alezredes elmondja, hogy a táborban gyűjtést indítottak az elesett hősök hátramaradottjainak felszedésére s a gyűjtés néhány nap alatt 2043 koronát eredményezett. Az alezredes levelének legmeghatóbb és legjellemzőbb része az, amely elmondja, hogy a táborban a katonák nagy szeretettel gondolnak azok hátramaradottaira, akik megszerették nekik a 101-esek dicsőségét s akik örökké emlékeztetések maradnak, mint a vitéz ezred legelső hősei.

A levél szerint a harcoló hősök minderről tudnak, ami idehaza s a háboruban történik és így tudomást szereztek arról is, hogy József főherceget, a 7-ik hadtest parancsnokát öfelsége a Lipót-renddel tüntette ki. A 101-esek gratuláltak a királyi hadtestparancsnoknak, aki a következő levélben válaszolt az ezredesnek:

A divízió összes tisztjének és legénységének legszívélyesebb és legtorróbb köszönetemet küldöm. Legtöbb vágyam lenne, a Divíziót — melynek vitézségéről oly sokat hallottam — ismét az én hadtestemben viszontlátni. Egy 101-es zászlóalj harcolt itt az én csoportomban és egyike a legvitézebbeknek. Eredményei csodálatra méltók!

A legszívélyesebb üdvözléssel

József főherceg.

Mikor József főherceg diosérő szavairól a híradás megérkezett, a százegyesek újabb diadalt arattak az északi harctéren. Egy szemtanu írja le ezt a ritka bravurt. „Fergelegnek, borzalmas erő”-nek nevezi a szemtanu a százegyesek rohamát. Az érdekes leírást az alábbiakban adjuk:

... Pillanatnyi sikert értek el az oroszok 10-án ajjel s. Egy előretolt állásunkat, ahol

2000 emberünk és 12 ágyunk volt, bekerítették. Óriási kozáksorda vette körül az aránylag kis sereget. Rettenetes küzdelem vette kezdetét. Bár hiábavalónak látszott minden erőfeszítés, a mi seregünk belement a harcba. Tüzérségünk halálosöt zúdított a támadó kozákokra. Hiábavaló volt minden. Tíz kozák helyett, mintha a föld ontotta volna őket, özönlött a rengeteg lovas. Végre is meg kellett adnia magát a seregnek.

Leirhatatlan győzelmi márnorban vitte a kozákhad a foglyokat az orosz tábor felé. A megszorult magyar sereg helyzetéről tudósították a magyar vezérkart, ahol azonnal intézkedtek a segítségnyújtás iránt. A segítséget a 101-eseknek kellett nyújtaniok.

— *Meg kell menteni az ágyukat!* — adták ki a parancsot a tisztiek.

Mint a fergeteg, úgy indult el a felszabadításra az ezred. Még idejében érkeztek a sárga-parolisok. Utközben dalolva vitték a 12 ágyut, 40 tüzérral és a 2000 katonát a kozákok. Egyszerre elhalt a kozáknóta, megállot az a lovak, mintha isten ostora csapott volna kösük, a 101-esek borzalmas erővel vetették magukat a kozák-ármádiára. Erre megmozdultak a foglyok is és pusztá kézzel egymásután rángatták le a lóról a cár leghősebb katonáit. Kiszabadultak az ágyuk, de ki a katonák is. Az volt a diadalmenet, ahogy a 101-esek visszatértek a 12 ágyuval meg a 2000 megszabadított magyar fogollyal. A kozákhadból, aki nem tudott idejekorán menekülni, pedig kevés tudott, az lovasról élettelelenül maradt a csatatéren.

Ezután 15-ig csend volt ezen a részen, 15-én éjjel azonban ismét megmozdult a muszka-had. Rendes gyalogság jött a kozák helyett. Óriási erőfeszítéssel akarták áttörni a mi frontokat. Roham rohamot követett. A drótakadályokig sok ember elpusztult, itt azonban a halál keraplője oly pompásan aratot, hogy hulladombok képződtek a támadó muszka-had helyén.

Gyorsvonatot kér Arad közigazgatási bizottsága. Arad város közigazgatási bizottságának ülésén, miután örömmel vette tudomásul a bizottság Tisch Mór dr. főorvos jelentéséből, hogy a mult hónapban az egészségügyi viszonyok kedvezők voltak, Múlek Lajos dr. szót emelt a vasuti közlekedés mizériái miatt. Rámutatolt arra, hogy mig más vonalakon, ahol a vasut ugyancsak igénybe van véve, egy gyorsvonat megmaradt, addig Aradról nem lehet gyorsvonaton utazni. A megírtult szemelyvonatok forgalma sem megfelelő, mert a csatlakozásokra nincs tekintettel. Az itthon lévő közönség — így mondotta — átéli a háboru borzalmaít, olyan küzdelmet folytat, mintha a harctéren lenna, áldozatkész és örömmel veseli a terheket, mert azt akarja, hogy csapataink győzzanak. Azonban azért érdemel ennyi figyelmet, hogy legszükségesebb igényeit kielégítsék. Javaslatára kimondotta a közigazgatási bizottság, hogy felír az államvasut igazgatóságához

H I R E K.

Miért drága a tojás Aradon?

(Hatvanezer tojást exportálnak hetenként. — Főcsigázott áruk.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 7.

A rendőrség ma egész véletlenül egy nagyobb szabású tojás üzérkedési ügyet leplezett le. A piacon ugyanis egyik szolgálatot tevő rendőrnek többen tettek panaszt egy román paraszt asszony ellen, aki nagy kosár tojást hozott be a piacra és a tojásokat tizenhat fillérért kezdte árulni. A rendőr figyelmeztette az asszonyt, hogy a tojás darabjának tizennégy fillér a maximális ára és csak ennyit kérhet a tojás darabjéért. Erre a paraszt asszony felkapta a kosarat és kijelentette, hogy tud ő egy helyet, ahol drágábban is megveszik a tojást. Az asszony a kosárral együtt elszaladt, a rendőrök azonban utána mentek és kiderült, hogy az asszony Rosenberger és társa Heim Domokos-utcai tojáskereskedésében akarja eladni a tojást. Ezek után az asszonyt felvitették a rendőrségre, ahol Weis Károly dr. rendőri büntető bíró elé állították. Elmondotta, hogy Kishalmágyról jött, Nyikora Péterné a neve és már régebben van összeköttetésben a Rosenberger céggel, honnan ő tizennégy fillért kap a tojás darabjéért, és ezen felül minden két korona után negyven fillért fizetnek. Most is itt akarta eladni a tojásokat, de a rendőrök ebben megakadályozták.

Ezután Weis dr. beidézte Kemény Manót a Rosenberger cég egyik tulajdonosát. Kemény Manó a következőket mondta el:

— En Rosenberger és társai cég beltagja vagyok s miután társam hadbavonult, most egyedül velem az üzletet. A cég csak tojás kereskedéssel foglalkozik. Az Arad, Hunyad és Csanád megyékből beszédett tojást részben külföldre exportálom, részben Magyarország különböző vidékeire szállítom. A tojásokat a kórák és a tojás közvetítésével foglalkozó ügynökök hozzák Aradra s itt én 16–18 fillérért vásárolok darabját. A tojást nagyobb kvantumokban a berlini tojás centrál budapesti fiókja útján Németországba szállítom. Hetenként körülbelül hatvanezer tojást szállítok el.

Weis Károly dr. a vallomásáról jegyzőkönyvet vett fel és Kemény által megnevezett kollégáit beidézte.

Nyikora Péternét a rendőri büntető bíró miután a tojást magasabb áron akarta eladni, mint a maximális ár, öt napi elzárásra és ötven korona pénzbüntetésre ítélte. Kemény Manó ügyében csak a tanúk kihallgatása után hozza meg a rendőrbíróság az ítéletet.

LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Csernovitz. Az oroszok tegnap megismerték támadásukat a besszarabiai határmenten ellen. A harc tegnap este tíz óráig ma reggel nyolcig tartott. A oroszok erős tüzereségi harccal vezettek be a támadást azután gyaragság támadott. A harc igen heves és makacs volt. Tüzereségünk közbelépett és az oroszoknak nagy veszteséget okozott s néhány orosz üteget megsemmisített. A tot kikapott orosz állások egy része szintén elpusztult, úgy, hogy az oroszoknak újakat kellett készíteni. Az oroszok akciója teljesen eredménytelenül végződött. Csernovitzban ágyuzást egész idő alatt hallottak.

Budapest. A Pester Lloyd jelenti Csernovitzból: Dacára, hogy Csernovitz nem megerősített város, az orosz repülők folytonosan bombázzák. Az utolsó héten körülbelül ötven bombát dobtak, de a melyek szerencsére csak anyagi kárt és csak néhány könnyű sebesítést

okoztak. Ma a repülők majdnem egész nap megismerték Csernovitz fölött látogatásukat. Huszonhárom bombát dobtak le, közülük tizenöt explodált. Egyik öt méternyire esett az érseki templomtól. Hajszálon tüggött, hogy a bukovinai orthodoxok főtemploma a jégberöpült volna. A többi bombák magánházakra estek. A légnyomás által az ablakok eltörttek, az üvegszilánkok több asszonyt könnyen megsebesítettek. Egy bomba az ismert csendőrpáncsnok, Fischer ezredes házára esett, de csak a ház ólomtetejét nyomta be.

Kopenhága. Az orosz lapok katonai szakértői kijelentik, hogy Riga nem tartható tovább, miután a németek bekerítési kísérletei északon nagyon előrehaladtak.

London. A Daily Mail vezércikében a következőket írja: A német vonalakat különböző pontokon erősen benyomták, látszólag azonban nem törték át. A jelentések igazat adnak a feltevésnek, hogy seregeink az ellenségre döntő csapásokat mértek. Hogy akciónknak a németekre nagyobb hatása legyen, nagyobb előrehaladást kell tenni az elért 2–3 mértföldnél. A lap tagadja, hogy Németország egy körülzárt erősséghez hasonlít. Németország Oroszországtól 150.000 négyzet mértföldet hódított el. Ez a terület biztosítja csapatainak élelmezését.

Köln. A Kölnische Zeitung jelenti Szófiából. A bolgár-török szerződés aláírása után a törökök kiűritettek a bolgár határ ellen épített erődítményeket és nyolcvanezer embert onnan a Dardanella front megerősítésére küldtek.

Szófia. A múlt hétfőn komoly incidens történt Nisben ahol a bolgár katonai attaséhoz beosztott parancsörtszert a szerb rendőrök megtámadták és súlyosan megsebeztek. Az orvosok megállapították hogy elájult, négy centiméteres fejsébet és koponyacsont törést szenvedett. Az incidens nagy izgalmat keltett.

Szofia. Az Agence Bulgárie jelenti Hohenlohe herceg délelőtt Bukarestbe utazott, ahol néhány napig tartózkodik.

Berlin. A Magdeburger Zeitung jelenti, hogy Venizelos lemondását koronatanács előzte meg, amelyen legszigorubb semiegeesség tartását és idegen csapatok átengedése elleni álláspontot elhatároztak. A koronatanácsban Gunaris és a többi pártvezérek vettek részt.

London. Az angol lapok követelik, hogy gyorsan szaporítsák Szalonikiben a csapatok partraszállítását és hogy támogassák azt hatalmas flottával a görög kérdés eldöntésére.

Genf. A lyoni Progres durazzói jelentése szerint Essad pasa 80 durazzói lakost kivégeztetett. Azzal vádolták őket, hogy mint Ausztria-Magyarország ügynökei zavargásokat akartak szítani a nép között.

London. Az angol bányászszövetség közgyűlésén Nottinghamban, Róbert Smillie elnökelesen kikelt a védőkezelettség ellen. Senki nek nincs jogában a munkásokat hadiszolgálatra kényszeríteni, a míg a földbirtokot és a tőkét nem államosították. Anglia nem alacsonyodhat annyira, hogy békefeltételekről tárgyaljon, a míg a németek francia és flandriai területen állanak.

Konstantinápoly. A kamara tegnapi ülésén Halil bey elnök a következőket mondotta: Az egy éves háboruban dicsőséget vívtunk ki. A Duna mellett eldördült ágyuk a győztes központiak velünk való összeköttetését célozzák. Ha ezt elértük, azután megjavult felszerelésünk, hadseregünk könnyedén megsemmisíti a tengerszorosnál ellenségeinket. A háboru eredménye egy félelmetes hatalmi csoport lesz az Eszaki tengertől az Indiai oceánig. Enver pasa hadügyminiszter kijelentette, hogy a háboru felkészületlenül találta Törökországot. Vácolja a háboru eddigi eseményeit. Minden fronton sikerrel és győztesen helyt állanak. A hadsereg felszerelése javul. Az angolok és franciák negyedmilió embert vesztek. Lelkesedés fogadta a szónokok beszédeit. Az ország minden részéből üdvözlések érkeznek amelyek örülnek a sikereknek és kitartást, támogatást ígérnek.

Konstantinápoly. A kamara ülését a lapok a nemzeti közvélemény megnyilatkozásának, a győzelem hirdetőjének mondják.

Berlinből jelentik: A márkakurzus száznegyven, a svájci frank százharminc korona.

— Augusztia főhercegnő Aradon

Jelentette az Aradi Közlöny néhány hét előtt, hogy Augusztia főhercegnő aradi látogatása bizonytalan időre elmaradt. Mint most értesülünk, a látogatás még e hó folyamán megtörténik. Gróf Zselénszky Róbertné tegnap délután táviratot kapott Augusztia főhercegasszony udvartartásától. A sürgönyben jelentették, hogy a fenséges asszony látogatása okvetlenül meg fog történni. Gróf Zselénszky né ma délelőtt Ujtaluról férjével Aradra jött és a délelőtt folyamán a Vörös Kereszt Egyesület aradi fiókjának vezetősége értekezletet hívott egybe, amelyen a Zselénszky grófi páron kívül megjelentek: gróf Károlyi Gyuláné, Vasárhegyi Janka, Resch Ferenc tábornok, Gidotaiv Béla dr. főorvos, Luszt Ferenc dr. honvéd főorvos és mások. Az értekezleten megbeszélték a fogadtatás részleteit. Augusztia főhercegnő vasárnap október 10-en érkezik Aradra. Itt tartózkodása részletes programját legközelebb közzé teszik.

— Október 31-én rekvirálják a gabonát. A kormány abbéli elhatározásának megfelelően, hogy a gabonaforgalom fennakadását elhárítsa, legközelebb intézkedik a gabonarekvirálása iránt. Hír szerint október 31-én fog hatályba lépni az országos rekvirálás, ami a jelenlegi maximális áraknál tíz százalékkal olcsóbban fog történni. Addig az ideig gondoskodhatnak a törvényhatóságok saját gabonaszükségletük biztosításáról, azután pedig a gazdák kénytelenek lesznek olcsó áron rendelkezésre bocsátani készleteiket, amelyeket október 31-én nélkül tartottak vissza.

— Halálozás. Ötvegy Werner Imréné, született Deutsch Katalin tegnap elhunyt. Temetése holnap, pénteken délután két órakor lesz a Szabadság-tér 2 számú házból. — Springer János hatvanhárom éves korában hosszú szenvedés után tegnap elhunyt. Temetése e hó 10-én délelőtt tíz órakor lesz az izralita sírkert gyászházából.

— Acomány. Molitória Akos tisztartó Borosjenőről az olasz határon küzdő aradi katonák...

— **Lefogialt cukor.** Az aradi rendőrség ma éjszaka az ügyeletes tiszt szobájába kéréste a hírlapírókat, ahol Szepekovszky Teofil ügyeletes rendőrhadnagy a következőket adta elő. Ma este a battonyai főszolgabírótól a következő távirat érkezett a rendőrség címére: A mezőhegyesi cukorgyárból *Eles Ármán* és *Ferber Lajos* kereskedőkhöz 4., 5. és 6-án szállított süveg cukor burkai megsemmisítendők. A cukor felülete lekaparandó, a kaparék elégetendő a gyári munkások között előfordult egy koleragyanus eset miatt. A távirat vétele után értesítettem a dolgról *Tisch Mór dr.* főorvos, aki *Hecht Arnold dr.* tb. főorvossal együtt úgy véleményezték, hogy a cukrot a kereskedőknél nyomban le kell foglalni és ki kell szállítani a járványkórház fertőtlenítő raktárába. Ezek után a detektívekkel nyomban kocsiba ültem és előbb *Eles Ármán*nál felnyitattam az üzletet és a szállítványból ott talált nyolevan métermázsú cukort nyomban elvittem. *Ferber*nél hatvan métermázsú találtam és azt is elszállítottam. Természetesen mindkét kereskedőtől, a cukorból melyet még tegnap vagoniroztak ki, már többen vásároltak. A *Ferber* cégtől több kiskereskedő vásárolt, a kiknek névsorát az üzlet tulajdonosa mindjárt át is adta. A névsor a következő: *Mesner Jakab* Arad, *Riesz és Társa* Arad, *Stern Vilmos* Arad, *Papiczky Antal* Arad, *Fischer Nándor* Arad, *Lachmann Ferenc* Arad, *Keles Adám* Szemlak, *Roth Ferenc* Szemlak, *Konc György* Szemlak, *Donát Lipót* Németszentpéter, *Kaufman Gyula* Dézna, *Leipnick K.* és *Társaság* Konop, ifjabb *Klaum József* Elak, *Polák Márkusz* Galsa, *Kaufmann Albert* Dézna, *Ferber Miksa* Temesvár, *Reich Nusné* Alsósimád, *Biebnér László* Világos. *Eles Ármán*tól inkább magánosok vásároltak a cukorból, ezek névsorát holnap állítjuk össze. Minthogy a hatóság a legszélsőbb körű óvintézkedéseket megtette, bizonyos, hogy baj nem történik, ennél kevésbé, mert az Aradra érkezett cukorral a gyanus beteg munkás nem is érintkezhetett.

— **Mittler Izidor dr. irodájának gondnoka.** Az aradi ügyvédi kamara ma hozott határozatával *Mittler Izidor dr.* ügyvéd irodájának gondnokául *Krausz Gyula dr.* ügyvédet rendelte ki. Ez a kirendelés megfelelt az elhunyt végakaratainak, a ki *Krausz dr.* hosszú éveken át volthűséges munkatársát, bizalmas barátját, végrendeletileg irodája örökösévé tette.

— **Koszorúmegváltás.** *Seidner Márton* és neje *Mittler Izidor dr.* ravatalára szánt koszorú megváltása címén 20 koronát adományozott az aradi Vörös Kereszt Egyletnek. — *Steinhardt Mór dr.* és családja *Mittler Izidor dr.* koporsójára szánt koszorú megváltása fejében 20 koronát adományozott a vak katonáknak. Itt említjük meg, hogy *Goldziber Ignác dr.* adománya 50 korona volt a Vörös Kereszt részére.

— **Amor kvartélyon.** (Katonai vigjáték az Urániában.) A színház tegnapi műsora, mint azt előre is jeleztük, egy igazán elsőrangú, fővárosi nivón álló képsorozat, melynek mindegyike önállóan is tökéletes érték. A sláger a maga kedves, ötletes humorával, vidám és paizán jeleneteivel állandó derűtséget fakasztott a nézőtérben. Egyik oldalon a fiatal grófnő és a komorna, a másik részen a tiszt ur és szolgálója, mint szereelmes párok igen sok ferde, de azért izlésesen mulattató helyzetet teremtek. A sláger nagy sikeréhez csatlakozott a kitűnő dráma, egy igen ötletes hadi ábró és egy humoros kép, még pedig a javából. A műsor másik aktuális érdekességéről más helyen emlékezünk meg, itt csak annyit, hogy egyedül ezért a képért is érdemes a műsort megnézni.

— **Kamarád a Vörös Kereszt közgyűlése.** Augusta főhercegasszony tervbe vett aradi látogatásának előkészítése miatt a Vörös Kereszt vasárnap délelőttre hirdetett rendkívüli közgyűlése elmarad a következő vasárnapra. Vársárhelyi *Janka* elnök.

— **Köszönetnyilvánítás.** *Hoffmann Adolf ur* és neje néhai *Mittler Izidor dr.* ravatalára szánt koszorú megváltása címén az aradi rokkant katonákat gyámolító bizottság rendelkezésére 10 koronát adományoztak, melyért köszönetet mond *Bing Hugó* főgyám.

— **35 dekás tábori dobozok Kerpelnél.**

— **Orosz hadifoglyokkal való levelezés.** Mind sűrűbben hangzanak el a panaszok, hogy az Oroszországban hadifogságban levő katonáink nem kapták meg a hozzátartozóik által küldött levelezéseket. — Illetékes helyről nyert értesülésünk szerint ennek okát első sorban a levelezések nagy mennyiségben és a közlemények túlhoszu voltában kell keresni. A közönség tehát csak úgy biztosíthatja a levelezések célhoz jutását, ha az orosz cenzura munkájának megkönnyítése érdekében kéthetenként legfeljebb csak egyszer vagy ennél is ritkábban ír, akkor is nem levelet, hanem csak levelezőlapot küld és arra csak néhány sor családi és magánvonatkozó közleményt ír. A levelezés céljára célszerű kizárólag a hadifoglyokat gyámolító és tudósító hivatal által vörös kereszt jelvénytől kibocsátott és megfelelő előnyomással ellátott levelezőlapokat használni, melyek a legtöbb postahivatalban is árusítottak. A közleményben kerülendő a közállapotokra és a háborúra vonatkozó minden hír. Különösen sokat ár az ügynek, hogy egyesek burkoltan akarok hírt adni a hadi sikerekről, amit az orosz cenzorokat bizalmatlanokká teszi a többi ártalmatlan küldeménynel szemben is. Ajánlatos a levelezésnél a német, vagy francia nyelvet használni, mert más nyelvekre Oroszországban kevés a cenzor és így ezek a levelezések soká elhevernek, esetleg célhoz sem jutnak. A falvak intelligenciájára hárul a hazafias feladat, hogy ily levelezéseknek német, vagy francia nyelven való megírásánál a nyelvviszeretettel nem bírók segítségére legyenek. Különösen súlyt kell helyezni a címek megírására. Ennél használjuk szintén lehetőleg a francia, vagy német nyelvet, de a német címet is latin betűkkel írjuk. A címben okvetlenül benne legyen annak jelzése, hogy címzett hadifogoly, mert más egyének leveleit az ellenségesség külföldre nem továbbítják. Ezért tehát a címben a „pisonnier de guerre” vagy „Kriegsgefangene” jelzést hozzátenni el ne mulasszuk. Sok függ a rendelkezési hely nevének helyes kiírásától is. Ha a tekintetben kételyeink vannak, forduljunk a postahivatalhoz, avagy a hadifoglyokat gyámolító és tudósító hivatalhoz (Budapest, IX., Üllői-ut 1), mely utóbbi hivatal a egyrül határkelt írt, vagy egyébként kevésbé olvashatatlann címek megállapításában is a hozzáfordulóknak rendelkezésére áll.

— **Köszönetnyilvánítás.** Megbaldogult *Sprünzer János* rava aláira szánt koszorú megváltása fejében *Szemző Ármán* és neje 10 koronát, gyermekei pedig 5 koronát adományoztak az Alsó-Erdélyi Kereskedelmi Uniók Egyesülete özevgy és árva alapja javára. Ez adományért ezután is köszönetét fejezi ki az egyesület elnöksége.

— **Nagy Nordisk-ujdonság az Apollóban.** (Mater Dolorosa.) A Nordisk-társaság meglepetést keltő műremekét, *Mater Dolorosa*-t mutatja be az Apolló-színház pénteki új műsorán. A nagyváros legsötétebb mélyében, a munkátlanságnak és erköletelenségnek sötét klotkjában já szódik le ez a történet. Egy szegény zöldségárus asszonynak a fia a fő hőse a darabnak. A fiu munkakerülő, léhbű, akit teljesen megront egy könnyelmű leányhoz való szerelme. Egy napon a leány ráveszi a legszörnyűbb bűnre, a gyilkolásra. Édesanyja másnap reggel látja az újságokban a gyilkosságról szóló tudósításokat és a személyleírásról rájön, hogy a gyilkos nem más, mint tulajdon fia. Eltűnteti az összes bűnjelket, s a gyilkosság gyanúját olyan személyre hárítja, aki már nem tud védekezni, mert meghalt. A fiut szive legbensejében hatotta meg az anyai szív e csodás ereje, elmenekült a városból s Amerikába ment, hová magával vitte öreg édesanyját is és a régi züllött csirkefogóból az Újvilág szorgalmas, munkás embert faragott. Egy napon azonban baleset következtében meghal. A temetés után az anya elmegy a seriffhez, elmondja neki a régi bűn történetét, mert meg akar bűnhődni itt a földön fia helyett, nehogy fiának kelljen bűnhődni a másvilágon. A gyönyörű, nagyszabású Nordisk-drámán kívül a legújabb horeteri főlévételek kerülnek vetítésre az Apolló új műsorán.

— **A tanítószág figyelmébe ajánlja Kerpel Izsó** dúsan felszerelt tankönyv- és tanszer raktárát. *Vidéki rendelések* pontosan intéztek el.

— **Ebzárlat.** Egy előfordult vezetési eset következtében *Greén Nándor* főkapitány Arad város területén lévő összes kutyákra f. évi október hó 2-től számított 40 napig számkosár zárlatot rendelt el.

— **Iskolatászkák legnagyobb választékban a Fischer Nagyáruházában a Szabadság-téren.** gyermekkoscsik és gyermekszékek gyári raktára. Legolcsóbb bevásárlási forrás *Fischer* áruház. Pénykép kedvezmény. 227

Arad közigazgatási bizottsága a Laendler-telep tüzeveszélyességéről.

(Mülel Lajos dr. a környék veszedelméről. — Kevés a tűzoltó a tüzfészek miatt. — Változás a parancsnoki állásban.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 7

Arad város közigazgatási bizottsága ma *Varjassy Lajos* polgármester elnöklésével tartott ülést, amelyen eltérően a szokásos sablontól, ez egyszer kitekintett az ülésterem ablakán és meglátta, ami a polgárságot is érdekli. Ez a komoly és súlyos szavú testület, amely sajnos, tradíciójának átka alatt, ritkán lát többet aktáknál, ez uttal kontaktust kerest és talált az élettel. Nem paragrafusokba foglalt közigazgatási kérdésben kellett szavát halatnia nem politikai természetű vagy háttérű kérdésben kellett állat foglalnia, hanem olyan közérdekű afférban hallatta a szavát, amely he ék óta igazítja Arad minden lakosát. Mi, mint erre illetékesek elmondhatjuk, hogy a bizottság ezzel a módszerrel igen nagy szimpátiákat kelt a közönségben, amely éppenséggel nincs elkényeztetve óhajainak, a közvéleménynek meghallgatása révén. Arad város közigazgatási bizottságának mai ülésén *Mülel Lajos dr.* a *Laendler gyár telepen pusztított tűz alkalmából a hely tűzveszélyessége kapcsán rámutatott a tűzoltó intézmény hiányaira és kénvtelen volt megállapítani, hogy csak az isten kegyelme mentette meg az egész városrészt a pusztulástól.* Rendkívül fűvös javaslatokat is tett a bajok megszüntetésére, de hogy mennyire nem a tűzoltóság létezésének emelésétől várja ő és vele az egész város, az örökké fenyegetett környék felszabadulását, azt mi sem bizonyítja jobban, mint hogy *Mülel dr.* azzal fejezte be általános helyesléssel fogadott beszédét:

— *Vaion a gyár a mai telepen felépülhet e, erről majd egy későbbi ülésen tárgyalunk.*

Erre a kijelentésre, amely tehát már is problematikussá teszi az építési engedély kiadását, egybáhangzó feleletet adott a közigazgatási bizottság már ma azzal a ténnyel, hogy *Mülel dr.* minden javaslatát elfogadta és épen, mert a *Laendler gyár* miatt tüzeveszélyben tudja a környéket, határozta el, hogy sűrűsen megkeresi a tanácsot és a tűzoltóság szaporítására kéri. Figyelmébe ajánlja továbbá, hogy a tűzoltóság vezetésében szükségessé vált változást is hajtsa végre. Ilyen előzmények után minden aradi ember régi kívánsága is teljesedni fog és a közigazgatási bizottság által most már megindított akció nem maradhat eredménytelen: a **tüzfészek ki pusztul a város belső területéről.**

A polgármesteri jelentés kapcsán tette szövé *Mülel dr.* a *Laendler-gyár* égését, amelyről a jelentés csak mint statisztikai adatról emlékezett meg. Két tüzeset volt a múlt hónapban — mondja a jelentés. A hatóságnak több szava nincs.

— *Nem hallottam, hogy a jelentés megemlékeznék a Laendler-gyár pusztulásáról* — mondotta *Mülel dr.* — pedig csak az isten kegyelme mentette meg az egész városrészt a pusztulástól. Szerencsére aznap eső és szél-össend volt. Ha két nappal hamarabb üt ki a tűz, akkor az egész környék leégett volna. Az ilyen nagy veszedelmet jelentő tűz lokalizálá-

sára a mi töltöttségünk mai erejével nem is elégséges, mert az intézmény hiányos. Hogy ezeket ne mondják, a gőzfeleskendő oly későn kezdett működni, hogy azt kétségbeesítő volt nézni. A tüzoltó testület sok tagja bevonult a hadsereghez és az önkéntes tüzoltó, noha esküzt tett, mégis megkésztetik. Nem megfelelő továbbá a vezetés sem, mert a parancsnok, a kinek minden érdemét elismerem, ma már túl van azon az időn, amelyben az ember minden fizikai erejének birtokában van. Ide teljesen egészséges, fogyatékoság nélküli ember kell. A parancsnok megérdemli, hogy teljes elismeréssel és teljes nyugdíjjal visszavonulhasson. Felhívandó a város hatósága, hogy emelje a tüzoltók létszámát és a vezetésként adja oly kezekbe, amelyekben a város közönsége már preventív is megnyugvást lát. Azonban retentó nagy feladattal mint egy gyári tűz, pláne olyan helyen, mint a Laender-telep, megbírkózni, friss erő kell. Es épen ezért felvetendő a kérdés, hogy a gyár a jövőben hová épüljön? Vajon oda-e, ahol most van? Erről különben ma nem akarok beszélni, majd később, sor kerül rá.

A bizottság általános helyesléssel fogadta Mülek dr. előadását és különösen az szolt valamennyi bizottsági tag meggyőződéséből, hogy problematikussá tette a gyártelep megtűrését a városban.

Ha erre a kérdésre válaszolni kell, akkor csak egyféle felelet lehet, becsületos meggyőződés mellett az, hogy: nem.

A polgármester Mülek dr. szavaira reflexívá elmondotta, hogy a tüzeset után megkérdezte a főkapitánytól, megfelelő-e a tüzoltóság vezetése és megnyugtató feleletet kapott. Azonban a maga részéről elfogadja mindenben Mülek dr. érveit és kéri, hogy a bizottság írjon át a tanácsoshoz, a létszám szaporítás miatt és szólítsák fel a főkapitányt, hogy tegyen előterjesztést az iránt, vajon nem tartja-e elérkezettnek az időt a vezetés megváltoztatására.

A bizottság a polgármester előterjesztéséhez hozzájárult.

Uj könyvek.

* A Nyugat szépirodalmi folyóirat október 1-i száma a következő nagyrészt aktuális és igen érdekes tartalommal jelent meg: Kaffka Margit: Lirai legyzetek egy évről. Kosztolányi Dezső: Óda (Vers.) Babits Mihály: Kátyavár (Regény III.) Felek Gyéza: Az orosz agrárreform. Hugo Wolf: Training (Novella) Lendvai István: Történet a néma királyfőről. Rippl-Rónai József: Goethe utolsó sarjadéka francia fogságban (Rajz) Ady Endre: Kevés beszélgetés magammal (Vers.) Figyelő rovat. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Lónyay-nca 18. Előfizetési ára: Egy évre 24 K. Fél-évre 12 K. Egyes szám ára 1 K. 20 fillér. Mutatványszámot kívánatra díjtalanul küld a kiadóhivatal.

* Mundérban. Ezzel a címmel jelent meg Nyáry Andor csaknem száz eredeti katonatréfája. A pattogó táborházak mellett, a lövészárkokban töltött hosszú, unalmas napok nagy-szerű hamortermelő terepmunkák. Mennyi kedves esemény játszódik le a fronton, a front mögött. Ezeket a vidám történeteket leste el és örökölte meg szellemes formában Nyáry, aki — mint honvédhadnagy — már háboru eleje óta él a bakái között. A könyvecske művészi címlapját Miklósi Ödön festőművész rajzolta erős művészi érzéssel. A könyv ára 1 kor. 20 fillér. Kapható minden könyvkereskedésben.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Péntek, 1915. évi október 8-án:

C) Bérlot.

C) Bérlot.

Van-e babája?

Bohózat.

Kezdete este 7,8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Alulírottak mélyen szomorodott szívvel jelentik, hogy

özv. Werner Imréné

szül. Deutsch Katalin

hosszas szenvedés után 1915. október hó 6-án elhunyt.

Temetése e hó 8-án délután 2 órakor lesz, Szabadság-tér 2. sz. gyászházból.

Arad, 1915. október hó.

Fodor Adolfné, szül. Werner Róza, Dr. Deutsch Mihályné szül. Werner Mariska, Dr. Grüner Fülöp-né szül. Werner Olga, Dr. Werner János, gyermekei. Fodor Adolf, Dr. Deutsch Mihály, Dr. Grüner Fülöp, vejei. Deutsch Herman, Deutsch Manó, testvérei. Fodor Magda, Fodor Lajos, Fodor Edith, Deutsch Loránt, Deutsch Albin, unokái. 8901

Özv. Springer Jánosné szül. Fischer Mariska ugy a maga, valamint gyermekkel Béla, Aranka, Margit és József, ugyszintén az egész rokonság nevében fájdalomtól megtört szívvel jelentik, hogy a legszeretőbb férj, legönfeláldozóbb apa, jó testvér és rokon

Springer János

életének 68-ik és boldog házasságának 88-ik évében f. é. október hó 6-án délután 4 órakor hosszabb szenvedés után jobblétre szenderült.

A megboldogult földi maradványai f. é. október hó 8-án d. e. 10 órakor fognak a gyászházból (Edelspacher-utca 1.) az isk. sírkertben örök nyugalomra helyezni.

Aldás hamvaira!

Arad, 1915. október hó 6-án. 3911

Springer József, Feldmann Mártonné sz. Springer Berta, testvérei. Springer Józsefné sz. Klein Janka, Feldmann Márton, sógora, illetve sógornője.

Uj üzlet. Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására adni, hogy Aradon, Andrassy-tér 8 sz. alatt (Minnorita templommal szemben) egy a mai kor igényeinek megfelelő élelmi szer, csemega, gyümölcs és vágott baromfi üzletet nyitottam. Sült baromfi este 6 órától kapható. Az üzlet nyitva reggel 7 órától este 9 óráig. A t. közönség szives pártfogását kéri a tulajdonos.

Kérem üzletom szives megtekintését!

Tessék próbarendelést tenni!

3887

**Költözködők
figyelmébe!**

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez 481

Kalmár József
villanszerelési vállalata
Arad, Salac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

* Az ezen rovat alatt közöltéért nem vállalunk felelősséget.

KERPPEL IZSÓ

Könyv-, zenemű- és papir-
nagykereskedése, műkeres-
kedése, kölcsönkönyvtára és
zeneműkölcsonzó intézete

ARADON.

Minden újdonság raktáron.

Antikvár könyvek és hangjegyek

Egy millió ritka bélyeg raktáron.

Tábori dobozok nagy készlete.
Viszonteladókknak nagy ár-
engedmény.

Irodai szerek és kellékek első
rendű minőségben. Különle-
gességek.

Kitűnő szénpapiros írógép-
szalagok és kellékek. Hasz-
nált és új írógépek rak-
táron.

Papir- és írószer árukból
viszonteladókknak nagy ár-
engedmény.

Veszek a legmagasabb áron
egyes könyveket, egész
könyvtárakat és levélbélyeg
gyűjteményeket. Ugyszintén
ujabb és régi festményeket is.

Vidéki megrendelések a legpon-
tosabban intéztetnek el.

2821

Kiváló tisztelettel:

Kerpel Izsó.

Ajánlatunk

elsőrendű

**Petrozsényi
köszenet,**

kitünő minőségű

**Farkasvölgyi
köszenet,**

akna, dió, kocka és darabos osztályozásban

Boros Beni-tér 2. sz. telepünkről házhoz szállítva, valamint egész waggonrakományban bármely vasut állomásra.

Legelőssőbb árajánlattal készséggel szolgálunk.

Kneffel Károly és Fia

köszen és kocsz nagykereskedése
Arad. Városi és megyei telefon 139. sz.

28344 - 1915. kh.

Hirdetmény.

Egy előfordult veszetségi eset következtében elrendelem, hogy Arad város területén lévő összes kutyák f. évi október hó 2-től számított 40 napig állandóan kötve tartassanak, vagy pedig harapás elleni biztos szájkosárral ellátva pórázon vezetessenek.

Figyelmeztetem a közönséget, hogy miután az állategészségügyről szóló 1888. évi VII. t. c. végrehajtása tárgyában a nagyméltóságú m. kir. földmívelési ministerium által 40.000-1888. sz. alatt kiadott rendelet 188. §-a szerint ezen rendelet érvényének tartama alatt mindazon kutyák, amelyek szájkosár nélkül, vagy szájkosárral, de póráz nélkül szabadon járnak, a pecérek által elfogatnak és elfogatásuk után azonnal ki fognak irtatni.

A rendőrkapitányi hivatal mint I. fokú állategészségügyi hatóságtól Aradon, 1915. október hó 2-án.

Greén Nándor,
tőkapitány.

**A drága fűtőanyag
mellett sokat megtakarítunk,**

ha a tüzelésnél

**olcsó
hulladék papirt**

használunk. Ilyen hulladékpapir kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható: bálanként 2 koronáért az

Aradi Közlöny
kiadóhivatalában.

Cognac,
Likőrök,
Szilvorum,
Törkölypálinka,
Tea és Rum

jutányos áron kaphatók:
Körösvölgyi Pálinkaraktár,
Lloyd-palota. 859

648-1915. g. sz.

Arverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a városi tűzörség részére szükséges 1-1 drb. tisztú zubbony és nadrág, 10 darab legénységi kabát, 34 darab zubbony, 34 lengyel nadrágnak, a rendörség részére szükséges 1 darab tisztú pantalon, 10 darab legénységi lélikabát, 39 darab legénységi zubbony, 4 darab legénységi pantalon, 85 darab legénységi lengyel-

nadrág, továbbá a hivatalszolgák részére szükséges 1 darab atilla, 17 drb. zubbony, 18 darab nadrágnak, 18 darab mellénynek és 8 darab köpenynek a város közönsége által rendelkezésre bocsájtandó posztóbból való elkészítése iránt folyó év október hó 11-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandó be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1915. évi szeptember hó 27-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

5163/1915. t. k. sz.

Hirdetmény.

Végegyháza községnek telekkönyvi betétei az 1886:XXIX., az 1889:XXXVIII. és az 1891:XVI. t.-cikk értelmében elkészítettvén és a nyilvánosságnak átadatván, ez azzal a felszólítással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t.-cikk 15. és 17. §-ai alapján — ideértve e §-oknak az 1889. XXXVIII. t.-cikk 5. és 6. §-aiban és az 1891:XVI. t.-cikk 15. §. a) pontjában foglalt kiegészítéseit is — valamint az 1889:XXXVIII. t.-cikk 7. §-a és az 1891:XVI. t.-cikk 15. §. b) pontja alapján eszközölt bejegyzések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törleési keresetüket, azok pedig, akik valamely tehertétel átvitelének az 1886:XXIX. t.-cikk 22. §-a, illetve az 1889:XXXVIII. t.-cikk 15. §-a alapján való mellőzését megtámadni kívánják, e végből keresetüket hat hónap alatt, vagyis az 1916. évi április hó 17. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törleési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, akik az 1886:XXIX. t.-cikk 16. és 18. §-ának esetében — ideértve az utóbbi §-nak az 1889:XXXVIII. t.-c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1916. évi április hó 17. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz benyujtsák, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő letelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, akik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül a betétek tartalma által előbb nyert nyilvánkönyvi jogaikat bármily irányban sértve vélik, — ide értve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889:XXXVIII. t.-cikk 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólításukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1916. évi április hó 17. napjáig bezárólag nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után a betétek tartalmát csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélküli támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, akik a betétek szerkesztésére kiküldött bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, hogy amennyiben azokhoz egyszerűen egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyujtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A battonyai kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság 1915. október hó 4.

Heintz Géza s. k.
kir. járásbíró.

3698

Nyom atványok

csinos kivitelben készülnek az Aradi nyomda r. t. nyomdájában.

Mindenkinek, aki hozzám fordul, dímentesen küldök egy kis doboz valódi „Kola“ tablettát.

Szeretnék mindenkinek, akinek gyöngye idegei vannak, szeremből egy próbát juttatni. Erősíti az idegeket és azáltal annyira javul az egészségg, hogy nem sokára oly frissen, jól és vállalkozókedvűen érezzük magunkat, amilyeneknek természet szerint lenni kellene Kola-Dultz azonkívül hívatva van az idegeket a jövőre nézve is megóvni a gyengeségtől. Ezen hirdetmény minden olvasójának, akinek perfect idegei nincsenek, vagy aki könnyen fáradt és bágyadt lesz, vagy aki fejtájas és álmatlanságban szenved, saját érdekben kívánom, hogy Kola-Dultz-zal kísérletet tegyen és valószínű, hogy akkor is, mint mások sokan az mondhatják:

Nekem nincsenek már idegeim!

A legjobb idegek azok, amelyeket legkevésbé veszünk észre. Kola-Dultz az idegeknek barátja. Használatban kellemes és hatása tartós edzés. Kola-Dultz abszolút ártalmatlan és úgy felelnek mint nőnek és gyermekeknek ajánlható. A kornak itt semmiféle mondanivalója nincsen. Az egy red preparátum az idegek edzésére. Kola-Dultz mindenütt helyen van, a hol az idegek engednek, vagy fána kvagy más módon kellemetlenül észrevetetik magukat. Ígyedül és páratlanul állírljon azonnal egy postakütyát és kérje egy próbadoboz benyújtását. Szendzések Gyógyszerház Budapest, VI. ker., 307. sz. osztály. 6971

A szájúreg desinfiálásánál, valamint a **torokbetegsége** előidéző bacillusok elűzésénél, amely különösen gyermekeknel rendkívül fontossággal bír, mint fellüthető hatásos szer, seholsem nélkülözhető a **Formodor tablettá.** Egy üveg 50 tablettával, 2 korona 50 fillér.

Gyöngyfehér fogakat nyerünk a **Doré fogpaszta** használatával. Nem habzik! A szájúreg desinfiálja, utóize igen kellemes. Ara egy porcellán-szelencének 60 fillér.

Lábizzadás, kézizzadás biztosan és leggyorsabban elmúlik a „PEPPO“ folyadék és Peppo“ hintőpor segítségével **Szaritt! Szagtalanít!** Peppo folyadék ára utasítással 1 korona. Peppo-hintőpor ára utasítással 70 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD
gyógyszerháza Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Mezőháza) szemben.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik.

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűkkel 8 fillér.

Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelzendők.

A legkisebb hirdetés 60 fillér.

Az apróhirdetések előre fizetendők.

A hirdetések délután 1/2 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

LEVELEZÉS.

"V."

levele van a kiadóhivatalban, kérem azonnal érte küldeni. E. 3895

ELLÁTÁS.

Egy 22 éves tisztességes, szolid uri leány, ki postán a tanfolyamot szeretné végezni, keres házaspárnál, vagy magános uriembernél díjmentes teljes ellátást, amelynek ellenében a lakás tisztántartását vállalná. Ajánlatokat „Postás leány” jellegre a kiadóhivatalba kér. 3904

ALKALMAZÁST KERES.

Gyermekek mellé intelligens nő, szerény feltételek mellett ajánlkozik. Cím a kiadóhivatalban. 3916

Intelligens nő magános férfinak, vagy nőnek ajánlkozik a háztartás vezetésére. Cím a kiadóhivatalban. 3916

Magános urinak keres bármily állást 600 koronás óvadékkal, üzletben, vagy mint felügyelő. Cím a kiadóhivatalban. 3902

Ingvasalónő házaknál, esetleg otthonra is elvállal vasalásokat szerény díjazásért. Márta, Bercsényi Miklósné, utca 34. 3890

ALKALMAZÁST NYER.

Keresek egy fűszeres segédet november hó 1. belépésre. Ajánlatok Grosz Simon, Vulkán külsőudvar. 3896

Németül és románul beszélő rokkant katona könnyebb pincel munkára. Magyarán, kerestetik. Jelenkezni Bauer, Zrínyi utca 4/a., I. em. 3908

Kellő

kereskedelmi gyakorlattal rendelkező, gép- és gyorsírásban jártas, jó írású komoly leány felvétetik. Ajánlatok „Állandó” jellegre a kiadóhivatalba kerestetnek. 3907

Keresztény irnok

vagy kisasszony, ki a német nyelvet írásban is bírja, kerestetik. Cím a kiadóhivatalban. 3910

Egy fiatal segéd,

ki a rövidírási szakmában is jártas, felvétetik Rosenblüh H. és Társa cégnél. 3899

Tanulóleány

felvétetik Cipő Tőzsde Apollo-mozi mellett. 3888

18-tól 30 évig

úgyes mindenek előzéshez ért, esetleg gyermektelen özvegy, ki cseléd volt, 15-ére felvétetik magányos nőnél Budapestre. Jelentkezni lehet Aradon Deák Ferenc-utca 29., II. e. 11. ajtó, délután 2-től 5-ig. 3893

Tanuló fia

nyomdaip géphez, ki a 14 évet betöltötte és 6 osztálya van, heti fizetéssel felvétetik.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

3300 drb új szék legjobb minőségű, gabona vagy liszt szállításra alkalmas, egyszemben vagy részben is eladó: Braun Mór-nál, Apponyi-ut 8. Telefon 104. 3900

Hordók (mintegy 260 Hl.), kádak, sajtók és egyéb szűretelő eszközök eladók. Réthy Béla gyógyszerész, Békéscsaba. 3897

Egy jókarban levő Benoid-gép felszereléssel együtt, olcsó árban eladó. Sebestyén Mór, Pannonia szálloda. 3905

Eladó egy rövid férfi bunda. Andrassy-tér 25., I. em., 29.

Jég szekrény spanyollal, asztalok, porcellán és üvegedények, pult és állvány eladók. Mandl Sándorné, Petőfi-utca. 3908

Eiköltözés miatt gyönyörű, teljes szalonberendezés, valódi szőnyegek, butorok, biciklik, károk eladók. Tudakozódni lehet Deák Ferenc-utca 29., II., 11. ajtó. Délután 2-től 5-ig. 3894

Egy 3 kerekű használt bicikli (triciikli) sürgősen megvételre kerestetik. Cím a kiadóhivatalban.

Lack

1 pántos cipő párja K 8, bársony pántos K 8, chewro 1 pántos K 11, bársony fűzős regatta K 11, bársony gombos regatta K 11, lack 1915. divat, 1/2, Tango K 10. Cipő Tőzsde, Apolló mozi mellett. 3405

Citrom

olcsóbb mint a piacon, legfinomabb körtét, szőlőt és más gyümölcsöt ajánlok. Galler Anna, Deák Ferenc-utca Fehér Kereszt épület. 3785

Őszi Divat Album

1000 ábrával kor. 2-40 Pichler Sándor könyv- és papírkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. 781

Szabó Istvánnál

Pankotán fekvő, tulajdonomat készítő 7 drb. egyenként ca 6500 liter nagyságú prima új fahordó, ugyiszintén aradi raktárban fekvő 20 drb 20-25 hektoliteres prima fahordó eladó. Goldschmidt Mihály, Arad. 3887

INGATLAN.

A piac közelében egy kisebb emeletes ház eladó. Bővebbet Papp Jodrászüzletében. Hunyadi-utca 2. szám. 3906

KIADÓ LAKÁS.

Kétszobás udvari lakás fürdőszoba, villanyvilágítással, parkirozott udvarban, november elsőre kiadó Lipót-utca 8/d. 3884

Modern

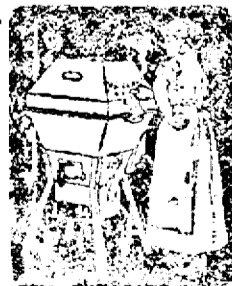
négyszobás, előszobából álló parkettázott földszinti lakás (egyik utcai szobába lépcsőházból külön bejárat) villany, gázberendezéssel, Török I.-u. 1/b. új házban november 1-ére kiadó. 2647

Andrassy-tér 8. sz. alatt egy I. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnalra kiadó. Bővebbet a házmesternél.

2 szobás udvari lakások Andrassy-tér 8. sz. alatt azonnalra kiadók. Bővebbet a házmesternél.

Olcsó a szappan

ha John mosógépet használjuk, mert csak 1/4 részét fogyasztjuk a kézi mosással szemben. Időt és pénzt takarítunk meg és a ruhát megkíméljük a dörzsöléstől John teljes mosógéppel.

Főraktár:

3912

Kovács Soma és Társa gépüzletében, Arad.

KÖLÖNFÉLE.

Pénzkölcsönt

elsőhelyű bástyablázásra adok. Cím Erdélyi-ut 3. 3883

Használt

villanymotor

megvételre kerestetik.

Pollak Sándor

téglagyára

Arad, Nádor-u. 14. Telefon 938.

Permetező javítások elfogadtatnak.

PATENT.

Egészségi kutszivattyuk.

E kutszivattyuk a kut-aknában képződő mérges gázokat és egészségtelen levegőt elvezetik, a fagy-csapon alkalmazott szenny víz mindig friss, tiszta levegővel hozza a vizet érintkezésbe, miáltal a víz is mindig friss üdítő és egészséges marad. Mivel pedig az akna fedett, a levegőben uszálló baktériumok az aknától elvárnak és így fertőzés alig történhet. — Az egészségi szivattyuk télen nem fagynak be, nyáron pedig állott víz nem marad benne.

E szivattyuknál minden fa aknátressz mellőztetik, mert ezek visznyálka képződik ami a kolera, tifusz és más egyéb betegségek bacillusainak valóságos tenyésztelpeivé változhat. 1121

Régi rendszerű kutszivattyuk átalakítását elvállalok.

Patent tűzfecskendők.
Patent borszivattyuk.
Patent kályhacsövek.

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott szivattyu készítőnél
Arad, Rákóczi-utca 27.

Igen fontos, ha megrendelést tesz, annak megemlézése, hogy a hirdetést az Aradi Közlönyben olvasta.